

เรียนรัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย ในแวดวงตำรวจ
วันอาทิตย์ที่ 11 ตุลาคม 2552 เวลา 13.00 น. - 16.00 น.
ณ หอประชุมชุลหะวัต โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

คณะวิทยากร

นายวัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล¹

คุณอนุสรณ์ อินทร์กำแพง²

พันตำรวจโทหญิง ศิริประภา สุภารัตนโชติ³

ผู้ดำเนินรายการ

คุณนัยนา สุภาพิ่ง⁴

คุณนัยนา สุภาพิ่ง : หัวข้อวันนี้เป็นหัวข้อที่มีความก้าวหน้ามาก มีความคิดริเริ่มที่สำคัญของโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ประการสำคัญคือมีความพยายามในการประสานงานให้บุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องมาร่วมวงเสวนาในวันหยุด ท่านวิทยากรที่มาในวันนี้เป็นบุคคลสำคัญที่มีบทบาทในการสร้างความเสมอภาคหญิงชายในกระบวนการยุติธรรม ประเทศไทยเป็นประเทศที่ตระหนักถึงความสำคัญเรื่องความเสมอภาคทางเพศ เราเป็นประเทศที่ลงนามในอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี คำว่า อนุสัญญาเป็นกฎหมายในระดับนานาชาติ ระดับโลก ประเทศไทยในฐานะประเทศสมาชิกของประชาคมโลก เราให้คำมั่นสัญญาว่าเราจะปฏิบัติตามกติกาของประชาคมโลก ซึ่งมีอนุสัญญาหลายฉบับ โดยเฉพาะอนุสัญญาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของสิทธิเสรีภาพของประชาชน หรือสิทธิมนุษยชน อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี เราลงนามมาตั้งแต่ปี 2528 นั่นคือเราสัญญากับประชาคมโลกว่ากฎหมายภายในประเทศของเรา และการปฏิบัติเพื่อบังคับใช้กฎหมาย ต้องคำนึงถึงความที่เสมอภาคเท่าเทียมกันระหว่างเพศหญิงและเพศชาย ดังเช่น โรงเรียนนายร้อยตำรวจได้ริเริ่มให้ผู้หญิงได้มีโอกาสเข้ามาเรียนรู้ ศึกษาในวิชาชีพตำรวจ

งานเสวนาวันนี้เป็นส่วนหนึ่งของความพยายามดำเนินงานให้ โรงเรียนนายร้อยตำรวจเป็นสถาบันการศึกษาในระดับชั้นนำของประเทศที่ตระหนักในเรื่องความเสมอภาคหญิงชาย ในสถาบันการศึกษาที่เรียกว่า เป็นเครื่องแบบที่มีสี ไม่ว่าจะเป็นทหารหรือตำรวจ โรงเรียนนายร้อยตำรวจถือว่าเป็นแห่งแรกที่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้เข้ามาเรียนรู้ เพราะฉะนั้นการเสวนาในวันนี้ มีนัยสำคัญที่จะทำให้เราได้พบว่า เรามีองค์ความรู้และมีเครื่องมือในการที่จะช่วยกันสร้างความเข้าใจให้กับสังคม ให้กับสถาบันการศึกษาแห่งนี้ว่า การเปิดพื้นที่ให้ผู้หญิงเข้ามาเรียนรู้ร่วมกันนี้จะยังประโยชน์ให้กับสถาบันการศึกษาและสังคมไทยอย่างไร ขอแนะนำก่อนว่าวิทยากรที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างความเสมอภาคหญิงชายในสังคมไทยที่มาในวันนี้เป็นใครบ้าง

ท่านแรก เป็นบุคคลที่ผ่านแรงเสียดทานมาก เป็นรุ่นแรกๆ ท่านคือ พันตำรวจโทหญิง ศิริประภา สุภารัตนโชติ ท่านเป็นพนักงานสอบสวนหญิงรุ่นแรกของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในรุ่นแรกมีทั้งหมด 15 ท่าน แต่ว่าผ่านแรงเสียดทานมาถึงวันนี้เหลือ 11 ท่าน ตำแหน่งปัจจุบันของท่านคือ รองผู้กำกับการ ตำรวจภูธรจังหวัดชลบุรี ส่วนหน้า และเป็นรองหัวหน้าศูนย์พิทักษ์เด็ก เยาวชน และสตรี ตำรวจภูธรภาค 2 ส่วนหน้า ขอต้อนรับท่าน

¹อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาธนบุรี

²ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมความเสมอภาคชายหญิง

³พนักงานสอบสวนผู้ชำนาญการ ตำรวจภูธรภาค 2

⁴ผู้อำนวยการมูลนิธิธีรนาถกาญจนอักษร

พ.ต.ท.หญิง ศิรประภา สุภารัตน์โชติ

ท่านที่สอง ท่านเป็นบุคคลสำคัญอีกท่านหนึ่งที่มีบทบาทในการผลักดันให้เกิดความเสมอภาคหญิงชาย ในกระบวนการยุติธรรม ท่านผู้พิพากษาวัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล ท่านเป็นอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาธนบุรี นักกฎหมายในระดับชั้นนำของประเทศไทย ต้องถือว่าผู้พิพากษาเป็นนักกฎหมายที่ได้รับการยกย่องยอมรับมากที่สุด และเป็นผู้รักษากฎหมายที่มีความสำคัญยิ่ง ท่านผู้พิพากษาวัชรินทร์ฯ ท่านทำหน้าที่เป็นผู้พิพากษาหัวหน้าศาลอยู่ในต่างจังหวัดหลายจังหวัด เช่น สุรินทร์ หนองคาย อุบลราชธานี ตำแหน่งปัจจุบันถึงแม้ว่าท่านเป็นอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาธนบุรี เป็นศาลอาญาชั้นต้น จากประวัติและประสบการณ์ทำงานท่านเป็นผู้พิพากษาในระดับสูง ท่านเคยดำรงตำแหน่งเป็นหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์ ภาค 5 เป็นหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์ ภาค 1 และเป็นรองประธานศาลอุทธรณ์ภาค 9 ในขณะนี้ท่านดำรงตำแหน่งเป็นอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาธนบุรี เนื่องจากปัจจุบันศาลยุติธรรมได้ปรับเปลี่ยนให้ผู้พิพากษาระดับสูงมาเป็นผู้บริหารในระดับศาลชั้นต้น เพื่อให้การบริหารงานในศาลชั้นต้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น มีความเข้าใจและเข้าถึงประชาชนมากขึ้น

วันนี้ที่ท่านให้เกียรติมาร่วมเป็นวิทยากรเนื่องจากผลงานของศาลอาญาธนบุรี ในการเปิดห้องพิจารณาคดีที่เป็นไปตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แห่งแรกของประเทศไทยเรียกว่า ห้องพิจารณาคดีที่ลดการเผชิญหน้าหมายความว่า ผู้เสียหายที่เป็นผู้หญิงในคดีละเมิดทางเพศ หรือในคดีค้ำมนุษย์ ที่มีความกังวลใจในการเผชิญหน้ากับคู่กรณี เมื่อมาเป็นพยานในการพิจารณาคดีของศาลจะพบกับกระบวนการยุติธรรมที่ละเอียดอ่อนไม่ต้องเผชิญหน้ากับคู่กรณี คือห้องพิจารณาคดีของศาลอาญาธนบุรีเป็นศาลแห่งแรกในประเทศไทยที่ริเริ่มปฏิบัติ ดำเนินการให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่คำนึงถึงความเป็นธรรมทางเพศ ขอต้อนรับท่านผู้พิพากษาวัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล

อีกท่านหนึ่ง ท่านเป็นผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย อยู่ที่สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวเป็นหน่วยงานระดับกรมที่อยู่ในกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ประสานงาน สนับสนุนส่งเสริมสร้างความเข้าใจเรื่องความเสมอภาคหญิงชาย ผอ.อนุสรณ์ อินทร์กำแพง ท่านได้ทำหน้าที่ในการดำเนินงานอยู่ในหน่วยงานแห่งนี้มาตั้งแต่แรกเริ่ม คือหน่วยงานนี้เดิมเป็นหน่วยงานที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และภายหลังที่มีการปฏิรูประบบราชการได้ปรับมาอยู่ในกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เดิมใช้ชื่อว่าสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ (สำนักงาน กสส.) ซึ่งเป็นหน่วยงานระดับชาติ เมื่อปรับเปลี่ยนมาอยู่ในกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นหน่วยงานระดับกรมแต่ภารกิจยังคงเป็นภารกิจที่จะต้องทำให้เกิดความเสมอภาคหญิงชาย ในหน่วยงานทุกกระทรวง ทบวง กรม ท่านจะนำเสนอในรายละเอียดว่าภารกิจการสร้างความเสมอภาคหญิงชาย ในหน่วยงานทุกกระทรวง ทบวง กรม จะเชื่อมประสานกันอย่างไร โดยเฉพาะสถาบันการศึกษา โรงเรียนนายร้อยตำรวจ สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว จะมีส่วนช่วยดำเนินการหรือสนับสนุนส่งเสริมอย่างไร ขอต้อนรับ ผอ.อนุสรณ์ อินทร์กำแพง

เพื่อให้การเริ่มต้นพูดคุยในวันนี้อยู่ใกล้ตัวท่าน น่าจะเริ่มจากท่าน ศิรประภา ซึ่งท่านเป็นพนักงานสอบสวนหญิงรุ่นแรกของประเทศไทยประมาณ 14 ปีมาแล้ว ต้องถือว่าเป็นระยะเวลาที่ยาวนานมาก ที่ท่านอยู่ในแวดวงนี้มา 10 กว่าปี ท่านถือว่าเป็นรุ่นแรกของพนักงานสอบสวนหญิงที่มีเพียง 15 คน ตอนนี้อยู่เหลือ 11 คน ท่านฝ่าฟันมาอย่างไร ผ่านการคัดเลือกมาอย่างเข้มข้น เมื่อเริ่มปฏิบัติหน้าที่ ท่านเห็นว่าในวิชาชีพตำรวจจะต้องมีกระบวนการพัฒนา หรือทำอย่างไรจะเปิดโอกาสให้ผู้หญิงเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในแวดวงนี้เพิ่มมากขึ้น ขอเรียนเชิญท่านศิรประภา

พันตำรวจโทหญิง ศิรประภา สุภารัตน์โชติ : กราบเรียนท่านอาจารย์วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาธนบุรี , ท่าน ผอ.อนุสรณ์ อินทร์กำแพง ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย , ท่าน

รองผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ที่เคารพ และขอสวัสดิ์ผู้เข้าร่วมรับฟังการเสวนาทุกท่าน ก่อนอื่นต้องขอขอบพระคุณโรงเรียนนายร้อยตำรวจที่ให้โอกาสดิฉันมาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงาน ซึ่งเป็นการเสวนาในหัวข้อ “เรียนรู้มุมมองความเสมอภาคระหว่างหญิง-ชาย ในแวดวงตำรวจ”

เมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ.2538 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งสมัยนั้นยังเป็นกรมตำรวจ เปิดตำแหน่งพนักงานสอบสวนหญิง รุ่นแรก จำนวน 15 คน เป็นรุ่นทดลองและนำร่องใช้เวลา 1 ปี ในเขตพื้นที่นครบาล เพื่อให้มี พนักงานสอบสวนหญิง ประจำทุกสถานีตำรวจทั่วประเทศ โดยพนักงานสอบสวนหญิง บรรจุตำแหน่งประจำสถานีละ 5 คน ก็มี สน.บางนา สน.บางซื่อ และ สน.ตลิ่งชัน งานที่รับผิดชอบจะเกี่ยวกับคดีอาญาเด็ก เยาวชน สตรี เป็นผู้เสียหายและเป็นผู้ต้องหา และคดีเกี่ยวกับคนในครอบครัว บรรจุมาไม่นานก็ออกกันไป จนประมาณปี พ.ศ. 2540 ก็เหลือประมาณ 10 คน ต่อมาปลายปี 2542 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ให้ความสำคัญในเรื่องเด็ก เยาวชน และสตรี ตามกฎหมายและรัฐธรรมนูญ ก็เปิดรับบุคคลภายในที่จบนิติศาสตร์เป็น พนักงานสอบสวนหญิง รุ่น 2 มีรุ่นน้องเข้ามาอีก 26 คน และขยายอัตราไปต่างจังหวัดในเมืองใหญ่ๆ ซึ่งมีสถิติคดีมากเกี่ยวกับเด็ก และสตรี คือ สภ.พญา , สภ.เมืองเชียงใหม่ และ สภ.หาดใหญ่ จว.สงขลา ต่อมาเมื่อปี พ.ศ.2551 มีการเปิดรับบุคคลภายนอกที่จบปริญญาโทนิติศาสตร์ และเนติบัณฑิตไทย มีรุ่นที่ 3 เข้ามาอีกประมาณ 130 คน บรรจุในนครบาลทั้งหมดโดยติดหลักเกณฑ์ว่ามาเป็นตำรวจครั้งแรกต้องอยู่ในตำแหน่งห้ามโยกย้าย 4 ปี เว้นแต่จะขออนุมัติออกนอกหลักเกณฑ์เป็นกรณีพิเศษ จากนั้นโรงเรียนนายร้อยตำรวจ เปิดรับตำรวจหญิง และทราบว่ามีเมื่อออกไปทำงานจะได้รับผิดชอบคดีเหมือน พนักงานสอบสวนหญิง ที่ปฏิบัติงานกันอยู่แล้ว

เมื่อปี พ.ศ.2538 ที่ดิฉันเข้ามาเป็น พนักงานสอบสวนหญิง มีหน่วยงานและบุคคล ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเด็ก และสตรีได้มีแนวความคิดเรื่องนี้ซึ่งระดับโลกให้ความสำคัญต้องให้ความสำคัญคุ้มครอง และประเทศไทยก็เป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ จึงต้องให้ความสำคัญ และตั้งเป้าหมายไว้ว่าหลังจากเปิด พนักงานสอบสวนหญิง รุ่นแรกแล้ว จะให้ทุกสถานีตำรวจมี พนักงานสอบสวนหญิง มีการพยายามที่จะผลักดันโดย อ.สายสุรีย์ จุติกุล และมีเป้าหมายใน ปี พ.ศ.2547 ให้โรงเรียนนายร้อยตำรวจ รับบุคคลโดยไม่จำกัดเพศ ให้มีผู้หญิงเข้ามาเรียนได้ แต่ปรากฏว่าได้เลื่อนมารับผู้หญิงในปี พ.ศ.2552 และวันนี้ในมุมมอง พนักงานสอบสวนหญิง ในฐานะผู้ปฏิบัติงาน อันดับแรกขอมองไปที่โครงสร้างการทำงานของ พนักงานสอบสวนผู้เป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา คือเมื่อปี พ.ศ.2538 ดิฉันมาปฏิบัติงานที่ สน.บางนา ร่วมกับ พนักงานสอบสวนชาย อีก 2 คน ซึ่งจะแบ่งเข้าเวรรับผิดชอบคดีอาญา และ คดีจราจร ส่วนดิฉันรับผิดชอบคดีเด็ก เยาวชน สตรี เป็นผู้เสียหายและผู้ต้องหาทุกคดีไม่ว่าจะเป็น เด็กหรือผู้หญิงติดยา ขยายยาเสพติด หรือคดีเซ็กซ์ คดีฉ้อโกง และยังรับผิดชอบคดีเกี่ยวกับคนในครอบครัว โดยเข้าเวร 6 ชั่วโมง พัก 24 ชั่วโมง สลับกับเพื่อนอีก 4 คน ซึ่งจะเปรียบเทียบกับโครงสร้างการทำงานให้เห็นก่อน โดยปลายปี พ.ศ.2542 ดิฉันได้มาอยู่ สภ.พญา ตามที่ได้ขยายตำแหน่งมาต่างจังหวัด จำนวน พนักงานสอบสวนหญิง ไม่พอ ดิฉันมาอยู่กับรุ่นน้องอีก 2 คน รวมเป็น 3 คน ต่อมา เมื่อ 8 กุมภาพันธ์ 2551 เกิดกฎหมายคุ้มครองสิทธิสตรีเรื่องเพศใน ป.วิอาญา มาตรา 133 วรรคสาม กำหนดว่าคดีที่ผู้เสียหายเป็นหญิงถูกกระทำทางเพศ ต้องให้ พนักงานสอบสวนหญิง เป็นผู้สอบสวน ซึ่งขณะนั้น พนักงานสอบสวนหญิง 1 คน ไปอยู่ ดีเอสไอ อีกหนึ่งคนย้ายไปอยู่นครบาล แต่ตอนหลังย้ายกลับมาอยู่ที่ สภ.ศรีราชา ท่านผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค 2 ได้แต่งตั้งให้เป็น พนักงานสอบสวนหญิง ประจำภาค 2 จนถึงปัจจุบัน เพื่อให้ความคุ้มครองสิทธิเด็กและสตรีทั้งตำรวจภูธรภาค 2 ซึ่งมีงานเรื่องของสหวิชาชีพที่ต้องไปร่วมสอบสวนปากคำเด็กอายุ ไม่เกิน 18 ปี ตาม ป.วิอาญา มาตรา 133 ทวิ กำหนดให้การสอบสวนเด็กต้องมีหลายฝ่ายคือ อัยการ นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ หน่วยงานตำรวจพยายามแก้ไขให้ความคุ้มครอง แม้กำลังพนักงานสอบสวนหญิงจะน้อย จนในปัจจุบันรับผิดชอบในฐานะเป็นรองหัวหน้าศูนย์พิทักษ์เด็ก เยาวชน สตรี และการคุ้มครองของตำรวจภูธรภาค 2 และ ตำรวจภูธรจังหวัดชลบุรี

เพื่อให้มีอำนาจในการสอบสวนทุกจังหวัดของตำรวจภูธรภาค 2 แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นมากมักจะเป็นที่พหุวิทยา และพื้นที่ในจังหวัดชลบุรี และถ้าผู้หญิงถูกกระทำทางเพศต้องไปสอบสวนที่สถานีตำรวจอื่นๆ ด้วย จะเห็นว่าการบรรจุพนักงานสอบสวนหญิง มาทำงานเกิดปัญหาอัตรากำลังไม่พอ

ต่อมาขอพิจารณาเรื่องความก้าวหน้าของ พนักงานสอบสวนหญิง ในเรื่องขั้นเงินเดือนประจำปี และการเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น จะใช้หลักเกณฑ์เหมือนตำรวจทั่วไป โดยไม่คำนึงถึงความจริงในการปฏิบัติงานและตำแหน่งที่พนักงานสอบสวนหญิง สังกัด โดยจะให้ ผกก.สถานีนั้นๆ เป็นผู้ประเมิน ในความเป็นจริงตั้งแต่ปี พ.ศ.2546 เป็นต้นมา สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีนโยบายให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสิทธิเด็ก เยาวชน และสตรี โดยให้ พนักงานสอบสวนหญิง ประจำศูนย์พิทักษ์เด็ก เยาวชน และสตรีในระดับภาค และ ในระดับจังหวัด ซึ่งตั้งเป็นศูนย์พิทักษ์เด็ก เยาวชน และสตรีของภาคและของจังหวัด (พตส.) แล้ว การทำงานของ พนักงานสอบสวนหญิง ก็จะต้องทำงานในพื้นที่อื่นๆ นอกจากสถานีตำรวจที่ตนเองสังกัดด้วย เช่น ดินัน ตำรวจตำแหน่ง พนักงานสอบสวน(สบ3) สภ.บ้านบึง จว.ชลบุรี แต่ปฏิบัติหน้าที่เป็น รอง หน.พตส.ภ.2 และ รอง หน.พตส.ภ.จว.ชลบุรี(ส่วนหน้า) แต่เวลาประเมินผลงาน ต้องให้ ผกก.สภ.บ้านบึงเป็นผู้ประเมิน ปัญหาส่วนนี้ หากผู้บังคับบัญชาที่สังกัดท่านเข้าใจว่าเราไปทำงานในระดับจังหวัดหรือระดับภาค นอกจากทำการสอบสวนเด็กร่วมกับสหวิชาชีพในพื้นที่อื่นๆ แล้ว เรายังทำงานภาคสังคมกับองค์กรภายนอกทั้งภาครัฐ เอกชนหรือเอ็นจีโอ บางครั้งต้องเป็นวิทยากรให้ความรู้ เป็นตัวแทนของจังหวัดหรือของภาคร่วมประชุมกับคณะกรรมการคุ้มครองเด็กของจังหวัดหรือคณะกรรมการป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ ท่านก็จะสนับสนุน แต่บางท่านคิดว่าเราไม่ได้ทำงานในสถานีตำรวจของท่านเหมือนตำรวจคนอื่นผลการประเมินขั้นเงินเดือนระหว่างช่วงเดือนเมษายน หรือ ตุลาคม รับรองว่าเกณฑ์ไม่ดี

ในการประเมินผลเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น จาก สบ 1 เป็น สบ 2 หรือเป็น สบ 3 สบ 4 ใช้หลักเกณฑ์การประเมินเหมือน พนักงานสอบสวนชาย มีหลักเกณฑ์ต้องมีคดีให้ประเมินทั้งคดีจราจร คดีเกี่ยวกับชีวิต ทรัพย์สิน ยาเสพติด ซึ่งต้องเป็นคดีอุกฉกรรจ์ ทั้งที่ในความเป็นจริงการจัดหน้าที่ให้รับผิดชอบให้ พนักงานสอบสวนหญิง คุ้มครองสิทธิเด็กและสตรีตามกฎหมายและรัฐธรรมนูญ แต่การประเมินกลับต้องมีสำนวนเหมือน พนักงานสอบสวนชาย โดยไม่ได้แยกหลักเกณฑ์การประเมินผลงานเลื่อนตำแหน่งของพนักงานสอบสวนหญิง ไว้ต่างหาก จึงเกิดความยากลำบากตั้งแต่ระดับหน่วยงานที่สังกัด ผกก.ที่สังกัดมองว่าไม่ได้ทำงานและสำนวนในสถานีตนเอง บางครั้งก็จะไม่ผ่านการประเมินในระดับจังหวัดโดยง่าย อีกทั้ง พนักงานสอบสวนหญิงเองก็เห็นว่าเกิดความสับสนในการทำงานระหว่างความต้องการคุ้มครองสิทธิเด็กและสตรีตามกฎหมายกับการทำงานต้องให้ตรงกับความก้าวหน้าที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินงานสอบสวน (หลักเกณฑ์การประเมินความก้าวหน้าของ พนักงานสอบสวนหญิง จะใช้เหมือนกับพนักงานสอบสวนชาย เมื่อมีจำนวน พนักงานสอบสวนหญิง เพียงพอ และไม่ต้องให้ พนักงานสอบสวนหญิง รับผิดชอบเฉพาะคดีคุ้มครองสิทธิเด็กและสตรี จึงจะเกิดความเป็นธรรม) นอกจากนี้เมื่อจำนวน พนักงานสอบสวนหญิง ไม่เพียงพอต้องคุ้มครองสิทธิเด็กและสตรีในพื้นที่อื่นๆ ด้วย ดังนั้นเวลาแต่งตั้งโยกย้าย หากถูกเสนอแต่งตั้งให้ออกนอกพื้นที่ก็จะถูกเสนอจากพื้นที่ที่สังกัดก่อนคนอื่น ถูกโยกย้ายโดยที่เราไม่สมัครใจ ที่เล่าให้ฟังก็ด้วยประสบการณ์ที่ผ่านมา จะขอพูดในส่วนการปฏิบัติงานว่า ความแตกต่างของงานสอบสวนในการคุ้มครองสิทธิเด็กและสตรี ทั้งฝ่ายผู้เสียหายและผู้ต้องหาและคดีเกี่ยวกับคนในครอบครัวเป็นเรื่องละเอียดอ่อน ซึ่งจะใช้เพียงกฎหมายในการทำงานอย่างเดียวคงไม่ได้

มีอยู่คดีหนึ่ง คุณพ่อทะเลาะกับลูกชาย เป็นเรื่องที่ถูกชกเอาเงินไปเป็นสลิปยี่สิบล้าน ลูกชายก็หลบหน้า พ่อไม่รู้จะเจอลูกชายได้อย่างไร ก็ไปรับหลานในฐานะปู่ที่โรงเรียนแต่พาหลานมา สน.บางนา เพื่อต่อรองให้ลูกชายมาพบ ถ้าเราเป็นร้อยเวรจะทำอย่างไร เมื่อลูกชายมาถึงสถานีตำรวจก็บอกว่าให้จับพ่อที่ลักพาตัวตัวเองมา ผิดข้อหาพาราผู้เยาว์และหน่วงเหนี่ยวตัวเด็กไว้ สมมุติเป็นร้อยเวรผู้ชายทั่วไป ก็ต้องรีบรับแจ้งความเพราะครอบครัวประกอบความ

ผิด วันนั้นดิฉันเข้าเวรตั้งแต่เที่ยงถึงหกโมงเย็น ปู่ลักพาหลานชายมาในเวลาประมาณบ่ายสามโมง ดิฉันคิดว่าเป็นคดีในครอบครัวเมื่อได้พูดคุยกับทั้งสองฝ่ายแล้ว พยายามอมชอมไกล่เกลี่ย ยังไม่ได้ดำเนินคดี ซึ่งพ่อก็มากับเพื่อนทางลูกชายก็มากับแม่ พี่ชาย น้องสาวและลูกน้องรวมเกือบสิบคน ได้เถียงกันอย่างมีอารมณ์และคำพูดที่หยาบคายในห้องร้อยเวร ปรากฏว่าหกโมงเย็น ดิฉันยังไม่ได้ออกเวรเลยแถมมีผู้บังคับบัญชาระดับบนฝากให้ดูแลฝ่ายลูกชายด้วย แต่ดิฉันก็ยังไม่ได้ดำเนินคดีเพราะเป็นคดีคนในครอบครัว ซึ่งดิฉันได้พูดคุยจนฝ่ายพ่อไว้วางใจ เล่าเรื่องทั้งหมดให้ฟัง และจากการดูสภาพจิตใจฝ่ายพ่อก็มีอารมณ์รุนแรงหากจะดำเนินคดีข้อหาพรากผู้เยาว์คงไม่ใช่แน่ จนกระทั่งเวลาผ่านไปประมาณ 2 ทูม ลูกชายก็มาเร่งรัดให้จับกุมบอกว่า พ่อมีปืน แล้วคนที่มากับพ่อก็เป็นมือปืนของพ่อ ให้ดิฉันจับพ่อที่มีปืน คือพยายามให้มีการจับพ่อให้ได้ จากนั้นดิฉันได้อาศัยความคุ้นเคยกับผู้เป็นพ่อ ดิฉันก็ไปพูดคุย จากนั้นได้ถามว่าคุณลุงมีปืนไซ้ไหมเอามาไว้กับทางเรานะ คุณลุงเต็มใจมอบปืนพกขนาด 9 มม. จำนวน 1 กระบอกให้ดิฉัน ที่หน้าสถานีตำรวจ จากนั้นฝ่ายพ่อก็บอกว่าลูกชายก็มีปืนและที่มาด้วยหลายคนเป็นมือปืนของลูกชาย กลายเป็นว่าคืนนั้นเป็นคดีจับปืนทั้งสองฝ่าย หลายกระบอก ทั้งมีลูกกระสุนปืนด้วย ในคืนนั้นมีการให้ประกันตัวไปทั้งสองฝ่าย รุ่งเช้านัดมาสอบปากคำ ตอนนั้นเป็นร้อยตำรวจเอก ฝ่ายพ่อเรียกดิฉันว่าผู้กอง ระหว่างสอบปากคำได้พูดกับดิฉันว่าผู้กองเป็นคนใจเย็นมากคือถ้าเมื่อวานผู้กองจับผมตามที่ฝ่ายเขามาแจ้งความ ผมยิงตายทั้งหมดเลย ดิฉันฟังแล้วช่นลูกเมื่อวานถ้าเราตัดสินใจจับพ่อในห้องร้อยเวร ซึ่งมีทั้ง ร้อยเวรผู้ชาย และมีชาวบ้านคดีจรรยา และคดีอื่นๆ ที่มารอแจ้งความลองคิดดูนะถ้าฝ่ายลูกถูกยิงทั้งสองฝ่ายมีมือปืนมาด้วยก็ต้องยิงกันและคนอื่นๆ จะถูกลูกหลงตายหมดรวมทั้งตัวดิฉันด้วยเมื่อสอบปากคำพ่อเสร็จ ก็สอบมือปืนของลูกชายที่ถูกจับกุมเรื่องปืนก็ได้พูดคุยรู้ว่าเป็นคนจังหวัดกาญจนบุรี มาอยู่กับฝ่ายลูกชายเพราะมีบุญคุณกัน มาคุ้มกันและถ้าเมื่อวานฝ่ายพ่อยิงลูกชาย เขาก็ต้องคุ้มครองป้องกันและสามารถแลกด้วยชีวิตเพราะฝ่ายลูกชายเคยช่วยตนเองไว้ จะเห็นว่าการจะใช้กฎหมายจับกุมอย่างเดียวยังคงไม่ได้ คดีคนในครอบครัวถือเป็นคดีที่มีความละเอียดอ่อนซึ่งเราสามารถใช้อัจฉริยภาพ เอาเหตุผลและประสบการณ์เข้ามาทำงานได้

อีกคดีหนึ่งเป็นคดีเกี่ยวกับเพศ คดีนี้เกิดขึ้นเป็นผู้หญิงถูกกระทำทางเพศแต่ไปพบ พนักงานสอบสวนชาย ได้ให้ปากคำว่าเป็นพนักงานของบริษัทถูกผู้ชายกระทำอนาจารไม่ถึงกับถูกข่มขืน แต่ในสภาพหญิงดังกล่าวขณะถูกกระทำถูกถอดเสื้อผ้าออกทั้งหมด ดิฉันอ่านคำให้การแล้วไม่เชื่อ จึงได้เรียกหญิงดังกล่าวมาพูดคุยแล้วได้ความว่า บริษัทที่ทำงานอยู่เปิดรับสมัครคนมาเป็นยามรักษาความปลอดภัย ในวันเกิดเหตุทุกคนไปประชุมกันที่พื้ตหายเหลือผู้เสียหายอยู่ที่บริษัทคนเดียว ผู้ชายคนที่กระทำเข้ามาสมัครงาน จึงเอาใบสมัครมาให้กรอกรายละเอียด ระหว่างนั้นก็พยายามถามว่าอยู่กับใคร แล้วรู้ว่าน้องคนนี้อยู่คนเดียวก็เอามือจี้แล้วบังคับพาเข้าไปในห้องน้ำและให้ถอดเสื้อผ้าทั้งหมดในตอนแรกยังเล่าเพียงว่าถูกอนาจารไม่ถูกข่มขืน แต่สัญชาติญาณเป็นไปไม่ได้ที่ผู้หญิงคนนี้จะไม่ถูกข่มขืน แล้วขอหาข่มขืนกับอนาจารโทษมันต่างกันมาก จากนั้นก็ได้พูดคุยกับน้องดังกล่าวโดยการสร้างความคุ้นเคย จนเธอเล่าให้ฟังทั้งหมดว่าถูกข่มขืนจริงๆ แล้วถูกบังคับให้กระทำในลักษณะที่เอามือจี้บังคับให้เธอกระทำทางเพศเธอทำไปด้วยร้องไห้ไปด้วยโดยเธอเล่าด้วยน้ำตา กลายเป็นคดีข่มขืนไม่ใช่เพียงคดีอนาจารซึ่งอัตราโทษจะต่างกัน อันนี้ก็จะเห็นว่าความละเอียดอ่อนใช้เวลาเพื่อสร้างความคุ้นเคยและมีประสบการณ์ในการทำงานก็สามารถที่จะเอามาใช้ได้

ในส่วนของการสร้างการทำงานของตำรวจ ในฐานะผู้ปฏิบัติงานสอบสวนเราค่อนข้างที่จะพบกับหลายๆ ฝ่าย เปรียบเทียบแล้วมีความลำบากมากกว่าสายงานอื่น เช่น สายปราบปราม สายจราจร หรือสายอำนวยการ เพราะงานสอบสวน พนักงานสอบสวนต้องรวบรวมพยานหลักฐาน ไม่ว่าจะเป็นพยานบุคคล พยานวัตถุ หรือพยานเอกสาร ต้องทำสำนวนการสอบสวนทั้งหมดเพียงคนเดียว เป็นงานที่หนักมาก โดยเฉพาะต้องไปสอบปากคำเด็กร่วมกับสหวิชาชีพ นอกพื้นที่ยังเป็นปัญหากระทบถึงงานสอบสวน ในมุมมองของดิฉัน ถ้าเรามีผู้บังคับบัญชาที่เคยผ่านงานสอบสวนแล้วเข้าใจ สนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ ยานพาหนะ ลูกน้องให้เราพร้อม งานสอบสวนจะสมบูรณ์มาก ดิฉันในฐานะผู้ปฏิบัติและพบปัญหาที่เห็นว่าน่าจะแก้ไขถึงงานสอบสวนไม่ให้เกิดปัญหาเหมือนกับปัจจุบัน เห็น

ว่าหัวหน้าสถานีนี้อย่างน้อยต้องปฏิบัติงานสอบสวนมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี ส่วนความก้าวหน้าไม่ควรปิดกั้นว่าให้ต้องอยู่เฉพาะในสายงานสอบสวนไม่ให้ออกนอกสาย ตรงนี้เห็นว่าพนักงานสอบสวนทำงานหนักกว่าสายงานอื่นๆ ซึ่งจริงๆ แล้วหน่วยงานตำรวจควรมองถึงเรื่องความเสมอภาคในความก้าวหน้าของทุกสายงานด้วย จึงควรให้งานสอบสวนออกไปเติบโตนอกสายงานอื่นได้ ที่กล่าวมาเป็นภาพรวมของโครงสร้างการทำงานและความก้าวหน้าของพนักงานสอบสวน แต่อย่างไรก็ตามในฐานะหน่วยงานตำรวจซึ่งมี พนักงานสอบสวนหญิงแล้ว คือเราเทียบผู้หญิงก็เหมือนช้างเท้าหลัง ตำรวจชายเหมือนช้างเท้าหน้า หน่วยงานตำรวจจะช่วยเรื่องความเสมอภาคของหญิงชายได้ โดยการให้ความเป็นธรรมในสังคมซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา กล่าวคือเปรียบเทียบช้างต้องใช้เท้าหน้าและเท้าหลังเดินตามไปด้วยกัน ความสำคัญของตำรวจหญิงก็เท่ากับตำรวจชาย อยากจะฝากอะไรก็ได้ที่สามารถช่วยส่งเสริมให้ตำรวจหญิงมีความก้าวหน้า สามารถทำงานทัดเทียมได้อย่างตำรวจผู้ชาย คือแม้เป็นช้างเท้าหลังของผู้ชายที่เป็นเท้าหน้า แต่ก็ยินดีถ้ามีหน่วยงานต่างๆ รวมถึงหน่วยงานของตำรวจให้การสนับสนุน ในเบื้องต้นก็คงจะเสนอให้เห็นภาพกว้างๆ ก่อน ขอขอบคุณค่ะ

คุณนัยนา สุภาพิ่ง : ขอขอบคุณ คุณศิริประภาฯ ได้ฟังท่านพูดถึงประสบการณ์การทำงาน แล้วรู้สึกห่วงใยน้องๆเราที่เรียนอยู่ปีหนึ่ง นักเรียนนายร้อยหญิงรุ่นแรก เรียนจบไปแล้วจะไปอยู่ในโครงสร้างที่คุณศิริประภาฯ พูดหรือไม่ แล้วโอกาสในการก้าวหน้าจะเป็นอย่างไร การเริ่มต้นต้องถือว่าคุณศิริประภาฯ เป็นอริฐก่อนแรก รุ่นบุกเบิก เป็นรุ่นที่มีคุณูปการต่ออริฐกอนหลังๆที่นั่งอยู่ในห้องนี้ เพราะว่าต้องผ่านแรงเสียดทาน ต้องพบกับปัญหาอุปสรรคต่างๆ เป็นการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดการพัฒนา ปรับเปลี่ยน ทำให้เกิดความเสมอภาคเป็นธรรมมากขึ้น เรื่องของโครงสร้างความก้าวหน้า ดิฉันคิดว่าต่อไปในอนาคต สายงานที่เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้หญิงจบการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยโดยตรงอาจจะไม่ใช่เป็นเพียงพนักงานสอบสวนเท่านั้น เพราะว่าท่านผู้บัญชาการโรงเรียนเน้นย้ำเสมอว่า นักเรียนผู้หญิงกับนักเรียนผู้ชายเรียนเป็นหลักสูตรเดียวกัน การฝึกทักษะต่างๆ เป็นการฝึกและเรียนรู้ที่อยู่ในบรรทัดฐานเดียวกัน ตำรวจผู้หญิงรุ่นแรกที่จบจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ต้องถือว่าเป็นลูกหม้อของหน่วยงานเมื่อออกไปปฏิบัติหน้าที่เป็นรุ่นบุกเบิกที่ทำให้เกิดคุณูปการในการที่จะปรับเปลี่ยนโครงสร้างหรือความก้าวหน้าของ เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้หญิงที่จะทำให้เกิดการพัฒนาในเรื่องความเสมอภาคหญิงชายได้ในอนาคต

อันดับต่อไปขอเรียนเชิญท่านผู้พิพากษาวัชรินทร์ฯ ได้กล่าวเป็นท่านที่สอง ในฐานะที่ท่านได้มีส่วนร่วมสนับสนุนผลักดันให้เกิดความก้าวหน้าในเรื่องความเสมอภาคหญิงชาย ในกระบวนการยุติธรรมท่านจะช่วยให้เราเห็นในประเด็นของคุณศิริประภาฯ ด้วยก็จะช่วยเติมเต็มให้ชัดเจนขึ้นในเรื่องของความก้าวหน้า การยอมรับว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้หญิงของเราเหนือจากความละเอียดอ่อน มีความเข้าใจมีจิตวิทยาที่จะทำให้ประชาชนที่มาใช้บริการได้รับความเป็นธรรม เราจะแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของตำรวจผู้หญิงแล้วก็สร้างความยอมรับในสายงานของตำรวจอย่างไร ขอเรียนเชิญท่านผู้พิพากษาวัชรินทร์ฯ

นายวัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล : ขอขอบคุณผู้ดำเนินรายการ ขอขอบคุณโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ที่จัดกิจกรรมในวันนี้และได้มีโอกาสมาแลกเปลี่ยน เอาเป็นว่าวันนี้เรามาแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน บรรยากาศจะได้ไม่เป็นการนั่ง ผมอยากจะเล่าประสบการณ์ จริงๆแล้วตำรวจกับศาลต้องทำงานด้วยกันโดยเฉพาะพนักงานสอบสวน ในกรุงเทพฯจะมีน้องๆที่จบการศึกษาใหม่ๆ ไปทำงานที่ สน. ไปพลัดฟ้อง หรือเป็นพยาน จริงๆแล้วคงจะต้องทำงานด้วยกัน อย่างไรก็ตามอยากจะเรียนให้ทราบเรื่องความคิดความเข้าใจก็จะต้องช่วยๆกันโดยเฉพาะ ขณะผมไปรับราชการต่างจังหวัด สิ่งที่เราจะคุ้นเคยก็คืออัยการและตำรวจ ที่นี้ปัญหาก็คือตำรวจส่วนใหญ่ที่จบไปใหม่ๆ บางทีก็ไปรับราชการอยู่ สภ.เมือง และพลัดฟ้อง ผ่ากัซัง หรือมาศาลก็ทำอะไรไม่ถูก จากประสบการณ์ในกรุงเทพฯไม่พอ

ส่วนใหญ่แล้วโดยเฉพาะผู้พิพากษาก็เมตตา มีอะไรแนะนำ ซึ่งผมก็อยู่มาหลายจังหวัด อยู่ที่ศาลจังหวัดทุ่งสง อยู่ที่อุบลราชธานี สุรินทร์ หนองคาย ส่วนใหญ่ก็จะสนิทสนมกับทุกฝ่ายโดยเฉพาะอัยการ ตำรวจ ตำรวจหลายนายที่รู้จักกันสมัยที่เป็นผู้พิพากษา เวล้าย้ายเข้ากรุงเทพฯ บางทีก็ช่วยกันวิ่งย้ายเข้ามาตอนนี้ก็เป็นใหญ่เป็นโตหลายคน รู้จักกันตั้งแต่ครั้งอยู่ภูธร ก็มีเหมือนกันที่ผู้พิพากษาอาจจะดูตำรวจ ตำรวจใหม่ๆ อาจจะกลัวและตกใจ การผลัดฟ้อง หรือฝากขัง ก็จะทำให้ผิด ทำไม่ถูก เอาเอกสารมาไม่ครบอาจจะถูกตำหนิ อันนี้ก็มึบ้างแต่ก็ไม่มาก เท่าที่สังเกตดูคนที่มักดูตำรวจส่วนใหญ่มักเป็นทนายมาก่อน เคยถูกตำรวจดูสมัยเป็นทนายความ แล้วพอมมาเป็นผู้พิพากษาได้ก็ถือโอกาสดูตำรวจบ้าง เท่าที่ดูจะเป็นอย่างนั้น ถ้าเป็นอาชีพอื่นมาก่อน เช่นปลัดอำเภอ เคยอยู่ในอำเภอห่างไกล เป็นปลัดอำเภอจำได้รู้สึกว่าจะจะเป็นสารวัตรคือหัวหน้าสถานี เป็นผู้กองและตำรวจยศร้อยตำรวจโท คนหนึ่งเท่านั้น นอกนั้นก็ เป็นชั้นประทวน เวลาออกพื้นที่ก็ไปด้วยกันสนุกดี เป็นอีกรูปแบบหนึ่ง ความรู้สึกที่จะตำหนิตัดเตือนก็ไม่มี คล้ายๆกับเราเคยทำงานร่วมทุกข์ร่วมสุขกันมาแต่ในอดีตในขณะที่เรารับราชการต่างจังหวัด อันนี้ก็เพียงแค่สะท้อนให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างงานในส่วนกระบวนการยุติธรรม ทางศาล ตำรวจ หรืออัยการ ก็ทำงานร่วมกันดี

กลับมาดูเรื่องพนักงานสอบสวนหญิง ซึ่งผมว่ามีความสำคัญ จริงๆแล้วกระบวนการกฎหมายอาญามัน แข็งกร้าว คือกฎหมายไม่เคยให้อภัยใคร ใครทำผิดก็ต้องได้รับการปฏิบัติในลักษณะที่ลงโทษเหมือนกันหมด การที่มีพนักงานสอบสวนหญิงเข้ามาทำงานตรงนี้จะทำให้ความแข็งกร้าวของกระบวนการกฎหมายอาญาอ่อนลง รู้สึกที่จะเป็นมิตรขึ้น โดยเฉพาะขบวนการที่ผู้หญิงหรือเด็กเข้ามาสู่ขบวนการทางอาญาจะแข็งกร้าวมาก ถ้ามีพนักงานสอบสวนหญิงเข้ามาช่วยก็จะทำให้บรรยากาศต่างๆ ดูคล้ายๆกับเป็นมิตรกับประชาชนมากขึ้น อันนี้อยากจะเรียนว่าพนักงานสอบสวนหญิงรุ่นแรก ซึ่งปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นระดับ รอง ผกก. กันแล้ว เท่าที่ผมรู้จักซึ่งก็เป็นยุคบุกเบิก แต่อย่างไรก็ตามในโลกปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไป และคิดว่าต่อไปตำรวจหญิงกับตำรวจชายคงทำงานร่วมเคียงบ่าเคียงไหล่กันไป ผมยกตัวอย่างในขบวนการของศาล เดิมทีสมัยอดีต การเป็นผู้พิพากษาผู้หญิงเป็นไม่ได้ มีอาจารย์สมนึก รอดประเสริฐ ท่านสำเร็จกฎหมาย ปัจจุบันอายุ 70 กว่าปีแล้ว เล่าให้ฟังว่า คือผู้หญิงที่จบกฎหมายรุ่นแรกๆ ของไทย บางท่านเก่ง สอบเนติฯได้ บางท่านก็จะไปสอบเป็นผู้พิพากษา เขาไม่ให้สอบเลย คือไม่มีสิทธิเข้าสอบในสมัยโน้น แต่ยุคหลังนี้ก็เปลี่ยนแปลงไป รู้สึกผู้พิพากษาหญิงที่เข้ามารุ่นแรกๆ เช่น ท่านดวงมาดา ซึ่งเกษียณอายุไปแล้ว แต่ตอนนี้เป็นผู้พิพากษาอาวุโส ก็มีหลายท่านเข้ามาเป็นผู้พิพากษา หลังจากนั้นก็เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ หมายความว่าผู้หญิงก็จะเข้ามาในกระบวนการของศาลมากขึ้น จนในที่สุดเราก็ต้องแก้กฎหมายพระธรรมนูญศาลยุติธรรม เดิมคำว่าองค์คณะใช้คำว่านาย ตอนหลังก็ต้องแก้กฎหมายเป็นคำว่าคน จนถึงปัจจุบันคาดว่าผู้พิพากษาหญิงมีประมาณ 20 เปอร์เซ็นต์ บางรุ่นผู้พิพากษาหญิงมากกว่าผู้ชาย อันนี้ก็อยากจะให้เห็นว่าวงการของเราในกระบวนการยุติธรรมของศาลเปลี่ยนแปลงไปเยอะแล้ว อัยการก็เหมือนกัน ตอนนี้อัยการหญิงก็มากขึ้น ต่อไปผมคิดว่าตำรวจก็คงจะเหมือนกัน

ปัญหาว่าผู้หญิงมาอยู่ตรงนี้แล้วได้รับการปฏิบัติอย่างไร อันนี้มองในแง่ของศาลก็เหมือนกันหมด ผู้พิพากษาหญิงกับผู้พิพากษาชาย ย้ายไปไหนก็เรียงตามอาวุโสเหมือนกันหมด เว้นแต่ไปแลกกันเอง ถ้าผู้หญิงสอบได้ที่ 1 ก็ที่ 1 จนเกษียณ ต่อไปในอนาคตเราจะมีประธานศาลฎีกาหญิง เพราะมีผู้พิพากษาบางรุ่นผู้หญิงสอบได้ที่ 1 และอายุน้อยด้วย เกริ่นให้ทราบคือเราไม่ถืออายุ หมายความว่าสอบได้ที่ 1 อายุน้อยกว่าคนที่ 2 ที่ 3 ก็ยังต้องถือว่าคนที่สอบได้ที่ 1 อาวุโสกว่า เราก็รู้กันด้วยเวลานั่งจะรู้เลยว่าอาวุโสเริ่มจากทางไหนไปทางไหน ถ้าเห็นผู้พิพากษาเขานั่งเรียงยังไงท่านต้องมองออกเลยว่าอาวุโสเรียงจากทางนี้ จะไม่มีสลับกัน จะรู้อย่างตรงไหน อันนี้ก็พูดให้เห็นว่าความเสมอภาคในอาชีพผู้พิพากษา ตอนนี้คิดว่าแตกต่างกันไม่มีแล้ว ถ้าถามว่าผู้หญิงตัดสินคดีสำคัญได้ไหม ก็ได้เวลาผมจ่ายสำนวนไม่ว่าผมจะเป็นหัวหน้าศาลหรือเป็นอธิบดี ผมจ่ายสำนวนผมไม่ได้ดูว่าคดีนี้มีโทษหนัก หรือคดีอุกฉกรรจ์ต้องให้ผู้ชายทำไม่ใช่ จ่ายตามอาวุโส เพราะผู้หญิงบางท่านเป็นหัวหน้าคณะอาวุโส เราก็จ่ายคดีตามอาวุโส

เว้นแต่ว่าคดีที่มีผู้หญิงหรือเด็กเข้ามาเกี่ยวข้อง เราอาจจะดูแลผู้เสียหายหรือผู้หญิง หรือจำเลยเป็นพิเศษ เราอาจจะมอบหมายให้ผู้พิพากษาหญิง แต่ผู้ชายก็ดูแลดีกว่าผู้หญิงก็มี ผู้พิพากษาที่เป็นชายก็ใส่ใจให้ความตระหนักเกี่ยวกับคู่ความเป็นผู้หญิงหรือเด็ก บางทีก็ดีกว่าผู้หญิงบางคนด้วยซ้ำไป อันนี้ก็อยากจะให้เห็น ผมคงจะพูดในส่วนเกี่ยวกับความเสมอภาคในกระบวนการยุติธรรมไว้เพียงแค่นี้ ถ้ามีอะไรจะเสริม ส่วนประสบการณ์ในศาลอาญาธนบุรี รอบหลังจะนำเสนออีกครึ่งหนึ่ง

คุณนัยนา สุภาพิ่ง : ได้ทราบว่าคุณมีวิดิทัศน์ นำเสนอให้เห็นกระบวนการทำงานในศาลอาญาธนบุรีมาให้ชมด้วย

นายวัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล : โดยปกติกระบวนการพิจารณาของศาลอาญา หรือศาลทั่วไป จะใช้วิธีพิจารณาคดีอาญา ซึ่งก็มีกระบวนการทำอยู่แล้ว ที่นี้ปัญหาคือว่า ขบวนการทั้งหมดถ้าถามผมว่าคุ้มครองผู้หญิงได้ดีรีเปล่า ผมก็จะตอบว่ายังไม่ดีเท่าไร โดยเฉพาะกับกฎหมาย เพราะว่าการร่างกฎหมายจะมองทุกคนเสมอกันหมด หญิงชายมีความเสมอเหมือนกัน การรับผิดชอบก็ต้องเหมือนกันหมด แต่ในความเป็นจริงแล้ว บางที่ไม่เหมือนกัน ไม่ว่าจะเป็นเด็กหรือผู้หญิง หรือผู้สูงอายุ ทำอย่างไรเราจะให้ความสำคัญในเรื่องนี้ ซึ่งผมมองว่าบางที่เราทำงานคนเดียว บางทีมันก็ยาก ตอนผมมารับราชการที่ศาลอาญาธนบุรี ครั้งแรกผมคิดว่าเราจะทำอย่างไรที่จะให้บุคลากรของศาลทั้งหมดโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่เข้าใจเรื่องความเป็นผู้หญิง ให้เข้าใจความละเอียดอ่อนว่าผู้หญิงเราควรจะถูกคุยกับเขาอย่างไร ในเมื่อมาศาลแล้วเป็นผู้ต้องคดี หรือเป็นผู้เสียหายก็ตาม เราควรจะดูแลเขาอย่างไร ซึ่งตรงนี้มีโชคดีที่ได้ทำงานแล้วก็รู้จักกับองค์กรด้านเด็กและสตรี โดยเฉพาะเอ็นจีโอภาคเอกชน ซึ่งคุณนัยนาก็มีส่วนสำคัญที่เข้ามาช่วยผม ผมมองว่าเราจะต้องเปลี่ยนวิธีคิดของบุคลากรทั้งหมดว่าทำอย่างไรที่จะให้เขาตระหนักถึงความละเอียดอ่อนเรื่องผู้หญิง หรือเด็ก และความแตกต่าง โดยเหตุนี้ก็เลยพัฒนาให้มีกระบวนการเรียนรู้โดยให้เจ้าหน้าที่ทุกคนได้มีโอกาสเข้าคอร์สหลักสูตรสร้างความตระหนักเกี่ยวกับความเสมอภาคชายหญิง ปัญหาคือว่า การที่เราจะมาพูดเรื่องสิทธิหรือเรื่องความเสมอภาคในทางทฤษฎีที่เราพูดกันอยู่นี้คงเข้าใจยาก ก็เลยใช้ขบวนการเรียนรู้โดยใช้สื่อ โดยใช้ละคร หมายความว่าเอาละครมาแสดงเสร็จแล้วให้ผู้เข้าสัมมนาวิเคราะห์จากบทบาทของตัวละคร สะท้อนให้เห็นว่าความต้องการของละครที่แสดงนั้นยังขาดอะไรอยู่ ควรจะเติมอะไร โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการอบรม ซึ่งก็ได้รับผลในทางที่ดี ในขณะที่เดียวกันเราก็พยายามสิ่งแรกสุดที่ผมมองก็คือบุคลากร คือว่าเราเปลี่ยนคนเปลี่ยนวิธีคิด บรรยากาศที่เป็นมิตรกับผู้หญิง หรือเด็ก ก็จะตามมา ศาลอาญาธนบุรีได้ทำบ้างก็ไม่เพชฌฆาต กฏหมายแก้แล้วตั้งแต่ปี 50 เราก็งงไม่ทำกัน ในกรณีที่ยานกแล้วจำเลย โดยเฉพาะผู้หญิงในคดีข่มขืน ปกติแล้วไม่อยากจะเจอหน้าจำเลยในห้องพิจารณา เพราะหลักกฎหมายคือการพิจารณาคดีจะต้องกระทำต่อหน้าจำเลย อันนี้คือเป็นหลักพื้นฐาน แต่ที่นี้ต่อหน้าจำเลยกับผู้เสียหายบางทีมันก็ทำให้เขากลับ ซึ่งผู้หญิงหรือผู้เสียหายควรจะได้รับ การดูแล ใส่ใจ หรือปกป้องเป็นพิเศษ ก็เป็นสิทธิมนุษยชนเช่นกัน ศาลอาญาธนบุรีก็ได้ปรับปรุงห้องพิจารณาคดีไม่เพชฌฆาต ซึ่งเราเปิดใช้แล้ว ก็ได้ผล

นอกจากนี้ผมยังเห็นว่าคดีสำคัญ เช่นคดีอุกฉกรรจ์ หรือคดีปล้นฆ่าที่มีลักษณะรุนแรง ผมก็ให้ผู้พิพากษายานไม่อยากจะเบิกความ ไม่อยากจะเห็นจำเลย เพราะกลัวจำเลยจำหน้าได้ แล้วกลับไปแก้แค้น เขาก็ไม่กล้าพูด ถ้านั่งอยู่ต่อหน้าจำเลย จำเลยนั่งจ้องอยู่ ท่านจะกล้าพูดความจริงได้แค่ไหน แม้ผมเองเป็นผู้พิพากษาก็ไม่กล้าเบิกความ ถ้าเราบอกว่าคุณนี่เราไปชี้ตัว บางทีเราก็กลับเหมือนกัน ด้วยเหตุนี้เองผมคิดว่าคดีอุกฉกรรจ์ก็น่าจะใช้ได้ ที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คดีก่อการร้ายส่วนใหญ่พยานไม่กล้าเบิกความเพราะเบิกความไปแล้วกลับไปถูกฆาตกรรมลงโทษไม่ค่อนได้ คดีส่วนใหญ่ยกฟ้อง เพราะผมเคยอยู่ศาลอุทธรณ์ภาค 9 มาก่อน จะเห็นว่า 10 คดี ลงโทษได้ไม่ถึงครึ่ง ตำรวจก็มาถามว่าทำไมไม่ลงโทษ จะลงโทษได้อย่างไรในเมื่อพยานไม่เบิกความ ไม่ยืนยัน ผมว่าบัลลังก์ที่

ไม่เผชิญหน้าก็อาจจะใช้ได้ แต่อย่างไรก็ตามการพูดก็อาจจะทำให้เข้าใจยาก ทางคุณนัยนาฯ กับคุณสุพัทธราฯ ก็ได้สนับสนุนงบประมาณซึ่งมาทำเป็นวีซีดี ลักครู่จะฉายให้คุณ

วิดิทัศน์ เรื่องผู้หญิงต้องการอะไรในกระบวนการยุติธรรม

ผู้บรรยาย : โรงพัก ศาล ทั้ง 2 ที่นี่มีใครอยากจะไปบ้าง ใครก็ตามที่ฝันว่าอยากไปต้องคิดว่าคุณไม่ธรรมดา เพราะว่าสถานที่ทั้ง 2 แห่งนี้ไม่ว่าคุณจะไปในฐานะไหน ไม่ว่าจะเป็โจทก์ จำเลย ผู้เสียหาย ก็ดูเหมือนว่าบรรยากาศนั้นตึงเครียดมีความกดดัน ถึงแม้คุณจะเป็นผู้ชายที่มีความเก่งกล้าขนาดไหน ก็ไม่วายที่จะมีความรู้สึกเช่นนั้น แล้วถ้าเป็นผู้หญิง มันก็ต้องยิ่งไปกว่านั้นแน่นอน ยิ่งเป็นผู้หญิงที่โชคร้ายถูกข่มขืน ถูกสามีทำร้าย นอกจากเธอจะเจ็บปวดร่างกาย สภาพจิตใจเธอก็อย่าแยมกถ้าแต่จะเล่าให้คนใกล้ชิดฟัง เพราะว่าอาย และเมื่อตัดสินใจจะไปฟังกระบวนการยุติธรรมก็ไม่อยากที่จะต้องไปเล่าเรื่องราวที่เจ็บปวดรวดร้าว ซ้ำแล้วซ้ำอีก ไปดูกันว่าผู้หญิงคนหนึ่งที่จะตัดสินใจฟังกระบวนการยุติธรรม เธอพบกับอะไรบ้าง

เจ้าหน้าที่ที่ไม่เข้าใจ : ชื่ออะไรเรานะ

ผู้เผชิญความรุนแรง : ชื่อจันทร์ค่ะ

เจ้าหน้าที่ที่ไม่เข้าใจ : จันทร์ โดนข่มขืน คดีเกิดเมื่อไร

ผู้เผชิญความรุนแรง : เมื่อ 2 เดือนที่แล้ว

เจ้าหน้าที่ที่ไม่เข้าใจ : 2 เดือนที่แล้วเธอ ที่ไหน

ผู้เผชิญความรุนแรง : ที่บ้าน

เจ้าหน้าที่ที่ไม่เข้าใจ : บ้านใคร

ผู้เผชิญความรุนแรง : บ้านตัวเอง

เจ้าหน้าที่ที่ไม่เข้าใจ : บ้านตัวเองแล้วทำไมไม่ร้อง ถูกข่มขืนหายไป 2 เดือน แบล็กเมลล์ผู้ชายหรือ เปล่า

เนีย คิดดูว่าถ้าเราเป็นเธอผู้โชคร้าย จะรู้สึกอย่างไรเมื่อถูกถามถูกสอบสวนว่า คุณเห็นอวัยวะเพศของผู้ที่มาข่มขืนคุณหรือไม่ คุณรู้สึกอย่างไรเมื่อถูกข่มขืนที่อวัยวะเพศ

เจ้าหน้าที่ที่ไม่เข้าใจ : แล้ววันนั้นที่คุณโดนข่มขืน ทำไมคุณไม่รู้จกร้อง ในบ้านตัวเองไม่ใช่เหรอ ตอนที่คุณโดนผู้ชายคนนั้นข่มขืน คุณจำได้ไหมว่าลักษณะอวัยวะเพศเขาเป็นอย่างไร

แน่นอนคุณก็ต้องรู้สึกว่าเหมือนถูกข่มขืนซ้ำแล้วซ้ำเล่า ผู้หญิงเหล่านั้นอาจจะรู้สึกว่า นี่ตัวฉันเป็น ผู้เสียหาย หรือว่าเป็นจำเลยกันแน่ สภาพเช่นนี้ที่กระบวนการยุติธรรมกำลังพยายามที่จะหาทางแก้ไข ไม่ว่าจะเป็นที่โรงพัก หรือว่าเป็นที่ศาล

คุณกิริติ วรพุทธพงศ์ รองอธิบดีศาลอาญาธนบุรี : โดยเฉพาะคดีที่เกิดขึ้น กระบวนการแต่เดิมก่อนที่จะมาสู่ศาล ผู้เสียหายที่เป็นผู้หญิงจะต้องเข้าสู่กระบวนการสอบสวน เล่าเบื้องต้นในตอนแจ้งความ แล้วก็ยังเล่าต่อไปใน

ชั้นสอบสวน ซึ่งเป็นการตอกย้ำ แม้แต่ในชั้นอัยการ ทางศาลก็ต้องมาเล่าซ้ำ เหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นอีก ทำให้ผู้เสียหายเหล่านั้นเป็นผู้เสียหายที่ซ้ำซ้อน ยามที่นอนหลับก็ยังเป็นผู้เสียหาย ในความฝันก็ยังเป็นผู้เสียหาย ปัจจุบันก็พยายามที่จะลดไม่ให้เกิดความเสียหายที่ซ้ำซ้อนแก่ผู้เสียหาย ที่เป็นหญิงเหล่านั้น พยายามที่จะให้ผู้เสียหายเหล่านั้นได้เล่าเหตุการณ์เพียงครั้งเดียว

คุณธิดา ณ นคร ผอ.ศูนย์ฝึกเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก : เมื่อผู้หญิงคนหนึ่งเดินมาที่โรงพัก โดยคดีทางเพศ แสดงให้เห็นว่ามันเป็นปัญหาที่เราต้องการความช่วยเหลือ ต้องการความเข้าใจ ต้องการความเป็นมิตรอย่างมากๆ คนในกระบวนการยุติธรรมในชั้นที่สูงกว่าโรงพัก ต้องนึกให้ออกกว่าผู้หญิงเหล่านั้นผ่านการตอบ ผ่านการซักถาม ทำให้รู้สึกว่าการที่ตัวเองได้เผชิญมาผ่านถูกซ้ำเหมือนการข่มขืนซ้ำในกระบวนการยุติธรรม ดังนั้นจะต้องมีการปกป้องหรือมีการจัดพื้นที่ที่ให้การตอบคำถามของเธอเหล่านั้นไม่รู้สึกว่าตนเองถูกข่มขืนซ้ำอย่างไม่มีวันสิ้นสุด ซึ่งถ้าหากว่าเราสามารถออกแบบกระบวนการยุติธรรมให้มันเข้าอกเข้าใจต่อผู้หญิงที่มีความเสียหายในคดีทางเพศได้ ความเป็นธรรมมันจึงจะปรากฏ

ผู้บรรยาย : ศาลอาญารธนบุรีตระหนักถึงปัญหานี้ดีจึงพัฒนาโลกในกระบวนการพิจารณาคดีในคดีความผิดทางเพศ และความผิดรุนแรงในครอบครัว โดยคำนึงถึงความรู้สึกที่ละเอียดอ่อนของผู้หญิง และสิทธิมนุษยชน รวมถึงความต้องการของผู้เสียหาย โดยจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยน เรียนรู้ประสบการณ์การทำงาน จากบุคลากรทุกระดับ ตั้งแต่เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย พนักงานธุรการศาล ผู้บริหาร จนกระทั่งถึงผู้พิพากษา รวมทั้งผู้ไกล่เกลี่ย โดยใช้การแสดงละครเป็นสื่อในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้บุคลากรของศาลปรับเปลี่ยนทัศนคติและวิธีการทำงานให้เข้าถึงความรู้สึกและความต้องการของผู้เสียหายที่เป็นหญิง

นายวัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล : ตรงนี้เองทำให้เกิดแนวคิดที่ว่า ทำอย่างไรที่จะสร้างความตระหนักให้กับเจ้าหน้าที่ทั้งหมด ก็คือทำอย่างไรที่จะให้ศาลมีบรรยากาศที่เป็นมิตรกับประชาชนทุกคน โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กที่เดินเข้ามาในศาล จะต้องมีความรู้สึกที่เป็นกันเอง รู้สึกอบอุ่น และการมาศาลไม่ใช่เป็นสิ่งที่น่ากลัว ผมว่าไม่ยากที่จะเปลี่ยนแปลงเพียงแค่ว่าเราต้องทำทั้งองค์กร คือไม่ใช่ว่าทำแต่ผู้นำ บุคลากรในองค์กรต้องร่วมกันทั้งหมด คือต้องผ่านกระบวนการเรียนรู้ อยากรู้ให้บุคลากรในศาลรู้เท่าๆกับผม ว่าจะทำอย่างไร มันก็จะขับเคลื่อนไปได้

เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย : เมื่อ 3 - 4 วันที่ผ่านมาเกิดคดีเกี่ยวกับสุขภาพสตรีท่านหนึ่ง หน้าตาเป็นรอยคล้ายๆกับโดนน้ำร้อนลวก แล้วเหตุการณ์เช่นนั้น สุขภาพสตรีคนนั้นก็ยอมมีความอาย แม้กระทั่งผม เพราะฉะนั้นเราต้องรีบนำตัวผู้เสียหายขึ้นไปห้องพักพยานโดยเร็วที่สุด

ผู้บรรยาย : ศาลอาญารธนบุรีได้ออกแนวปฏิบัติในการพิจารณาคดีที่เกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว เพื่อให้บุคลากรของศาลใช้เป็นเครื่องมือในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของผู้เสียหาย นอกจากนี้ก็ประสานความร่วมมือไปยังหน่วยงานอื่นในการฟื้นฟูทั้งร่างกายและจิตใจของผู้เสียหาย และในขั้นตอนของการไกล่เกลี่ยก็เน้นย้ำให้ผู้ไกล่เกลี่ยตระหนักถึงความรู้สึกที่ละเอียดอ่อนของผู้เสียหาย รวมไปถึงผลกระทบที่จะมีต่อครอบครัวด้วย

คุณสาวิตรี พ่วงรักษ์ นิตกร : ก็จะมีการพบระหว่างผู้เสียหายกับจำเลย ให้ไม่เห็นหน้ากันแล้วให้คุยกันอย่างเปิดเผย

เปิดใจ อย่างผู้เสียหายเวลาเรามีเรื่องอะไรในบางครั้งเขาไม่กล้าที่จะคุยกับจำเลย เราก็สามารถที่จะคุยกับเขาได้เปิดใจมากกว่าเวลาที่เขาทั้ง 2 คนมาเผชิญหน้ากัน อย่างระเบียบของศาลเราที่ออกมาก็คือว่า จะทำแบบสำนวนให้แตกต่างกันคดีอื่น เขาก็สามารถที่จะระมัดระวังคำพูด หรือว่ามีการเตรียมตัวกับการที่จะต้อนรับคู่ความไม่ว่าจะเป็นทางผู้เสียหายหรือว่าจำเลย

นายสมหวัง มุ่งดี เจ้าหน้าที่เก็บสำนวนคดี : ห้องเก็บสำนวนคดีแดงของเรามีเป็นหมื่นๆคดี ตั้งแต่ท่านมีแนวนโยบายขึ้นมาใหม่ คดีเกี่ยวกับความผิดทางเพศก็เก็บไว้ต่างหากเพื่อสะดวกในการค้นหา

คุณอำพร พิษเขียว เจ้าหน้าที่ศาลยุติธรรม : เมื่อเป็นคดีซับซ้อนเราจะใส่ใจมากกว่าคดีอื่น เหมือนกับความรู้สึกของตนเองว่า อยากรู้ เรื่องคดีของเขามาก เช่น ผู้เสียหายสวยหรือไม่ คดีที่เขาโดนข่มขืนโดนกระทำแบบไหน เหมือนในข่าวในหนังสือพิมพ์หรือไม่ แต่หลังจากที่ได้รับการอบรมมาแล้ว เราก็เลยเปลี่ยนความรู้สึกของตนเอง รู้สึกว่าเมื่อมีคดีแบบนี้เข้ามา เราจะต้องรู้ว่ามันจะต้องใช้เวลา รู้ด้วยว่าเราต้องทำอะไร ปฏิบัติกับเขาอย่างไร เพื่อให้เขาผ่อนคลาย จากที่เคยมองหน้าเขาด้วยความอยากรู้ อยากเห็น ก็อาจจะมองหน้าเขาแล้วก็ยิ้มให้กำลังใจเขาว่าทุกคนมองคุณแต่ทำให้กำลังใจคุณนะ

ผู้บรรยาย : ในแนวทางปฏิบัติของศาลยังให้ความสำคัญกับสิ่งเล็กๆ น้อยๆ แม้กระทั่งในหมายนัดของคู่กรณีที่ไม่ต้องการที่จะเผชิญหน้ากัน ก็จะมีคำว่าสืบพยานไม่เผชิญหน้า อยู่ที่หมายนัด และเมื่อถึงวันนัด เมื่อคู่กรณีมาถึงศาล ศาลก็จะมีเจ้าหน้าที่และกระบวนการที่ให้ทั้งคู่ไม่ต้องเผชิญหน้ากัน ในการพิจารณาคดีศาลก็จัดให้มีเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโดยตรงในการที่จะนำพยานหรือผู้เสียหาย เข้าสู่ห้องพิจารณาคดี โดยไม่ให้เผชิญหน้ากับจำเลยหรือญาติของจำเลยทั้งก่อนและหลังพิจารณาคดี และจัดให้มีห้องพักพยานเป็นสัดส่วน ปรับเปลี่ยนห้องพิจารณาคดีโดยมีผนังกันเป็นสัดส่วนและใช้ระบบกล้องวงจรปิดในการพิจารณาคดี

คุณศรีเพ็ญ พึ่งโคกสูง หน.ศูนย์พิทักษ์สิทธิสตรี (มูลนิธิเพื่อนหญิง) : ความคาดหวังของผู้หญิงก็คิดว่าสิ่งที่มันเกิดขึ้นกับเขา ถ้าเขาเป็นผู้เสียหายเขาก็อยากให้ดำเนินคดีโดยรวดเร็ว เป็นธรรม และเข้าใจความเป็นผู้หญิงของเขา และถ้าเขาเป็นจำเลย สิ่งที่เขาต้องทำไม่ใช่เขาเป็นคนอำมหิต โหดเหี้ยม แต่เขาทำเพื่อป้องกันตัว อยากจะให้กระบวนการยุติธรรมเข้าใจ

คุณอภิสิทธิ์ ศิลาวิลาศภักดี เลขาธิการศาลอาญานบุรี : ในทัศนะของผม ผู้เสียหายซึ่งเป็นสตรี เด็ก สตรีที่คาดหวังจะได้รับความยุติธรรมได้รับการคุ้มครองสิทธิ รับการดูแล รับความยุติธรรมแบบสมบูรณ์ คำตอบของเราต้องไม่ใช่เพียงแค่ให้ความหวังกับเขา แต่ต้องเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับเขาว่า เขาจะได้รับความยุติธรรมแบบสมบูรณ์

ผู้บรรยาย : คงไม่เฉพาะที่ศาลอาญานบุรีเท่านั้นที่ให้ความสำคัญและพยายามลดความกังวล และสร้างความรู้สึกที่ดีให้กับผู้หญิงที่เดินเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดี หน่วยงานอื่นมีหน้าที่ที่จะต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเข้าใจ ในความละเอียดอ่อน และคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของผู้เสียหายที่เป็นผู้หญิง และเมื่อทุกหน่วยงานสามารถทำอย่างนี้ได้ก็ถือว่าผู้เสียหายที่เป็นผู้หญิงนั้นได้รับความคุ้มครองทางด้านสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานและพูดได้เต็มปากว่าพวกเขาเหล่านั้นได้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอันสมบูรณ์อย่างแท้จริง

ข้อความ : CEDAW อนุสัญญาการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ สนับสนุนการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของผู้หญิงในกระบวนการยุติธรรม

จบวิทัศน์ เรื่อง “ผู้หญิงต้องการอะไรในกระบวนการยุติธรรม”

นายวัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล : สรุปจากที่เราพยายามทั้งปี แสดงให้เห็นว่าอย่างไรก็ตามก็ยังเป็นจุดเริ่มต้นที่เราพยายามจะทำอะไรที่จะให้ทุกคนมาศาลโดยเฉพาะเด็กและผู้หญิงมีความรู้สึกเป็นมิตร จริงๆแล้วมันต้องปฏิบัติคือปกติถ้าวันไหนอยู่ที่ศาลไม่ได้ไปประชุมผมก็จะเดินดู พูดคุยกับประชาชนที่มาศาล ผมบอกกับเจ้าหน้าที่เหมือนกันว่าทุกคนที่เข้ามาศาลหรือสถานีตำรวจ เขาต้องมาฟังเรา คือถ้าเขาไม่เดือดร้อนเขาก็ไม่มาหรอก มี 3-4 แห่งที่คนไม่ยอมไปคือ สถานีตำรวจ ศาล โรงพยาบาล ที่คนจีนเขาบอกว่าให้กินชี้หมาดีกว่าไปโรงพัก ศาล ก็ประมาณว่าเป็นสถานที่ที่จำเป็นต้องมา เมื่อมาแล้วถ้าเราให้การต้อนรับมีบรรยากาศที่ดี เป็นมิตร ดูแลเป็นพิเศษก็คิดว่าประชาชนก็น่าจะได้อะไรจากกระบวนการยุติธรรมพอสมควร ซึ่งตรงนี้ผมก็พยายามอย่างยิ่งแต่ก็มีข้อจำกัด เนื่องจาก ข้าราชการมีการโยกย้าย ที่อบรมไว้ตอนนี้ย้ายไปหลายคนแล้ว แล้วก็ย้ายมาใหม่อีกหลายคน คือทำอะไรเราจะทำให้ความรู้หรือวิธีปฏิบัติให้มันเป็นวัฒนธรรมขององค์กร คิดอยากให้มันเป็นวัฒนธรรมขององค์กรเลยที่เราจะทำอะไร ซึ่งก็เป็นเรื่องที่ค่อนข้างยาก เราก็พยายามที่จะหาถ้อยคำต่างๆคล้ายกับเป็นคำง่าย แล้วให้เจ้าหน้าที่เห็น เช่น บริการฉับไว ใส่ใจดูญาติมิตร พยายามที่จะเขียนตรงนั้นตรงนี้ให้เจ้าหน้าที่ตระหนัก ซึ่งตรงนี้ก็จะเป็นสิ่งที่ทำหาย แล้วที่สำคัญก็ได้รับความร่วมมือจากองค์กรภาคเอกชนที่ให้ความร่วมมือตรงนี้ แต่ถ้าหน่วยงานภาครัฐเราฝึกกำลังกันเห็นตรงกัน ช่วยกันพัฒนาให้เดินไป จริงอยู่ทางตำรวจเท่าที่ผมทราบก็มีงานชุมชนสัมพันธ์ ก็จะไปสัมพันธ์กับประชาชนหมายความว่าให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมซึ่งก็เป็นนโยบายอยู่แล้ว แต่อย่างไรก็ตามก็ฝากว่า เป็นเรื่องทำหายที่จะทำตรงนี้ในขั้นนี้คงไว้แค่นี้ก่อน

คุณนัยนา สุภาพิ่ง : ขอขอบคุณท่านวัชรินทร์ฯ มาก ท่านมีตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมในศาลอาญาธนบุรี คณาจารย์นักศึกษาที่โรงเรียนนายร้อยตำรวจ อยู่ไม่ไกลจากศาลอาญาธนบุรี ดูวิดีโอแล้วอยากจะไปเห็นของจริงก็สามารถที่จะประสานงานไปได้นะคะ

นายวัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล : ก็ยินดี อันที่จริงศาลอาญาธนบุรีเรามี 3 สิ่งให้ชมคือ บัลลังก์ไม่เพชฌัญญา แล้วก็มีพิพิธภัณฑ์ของกลาง คือตั้งแต่ตั้งศาลมาปี 2524 ของกลางสมัยก่อน เช่น อาวุธ หรืออะไรต่อมิอะไรก็เยอะแยะแล้วก็ไม่ได้ปลดเผา ปลดทำลาย ซึ่งก็รวบรวมทำเป็นพิพิธภัณฑ์ขึ้นมา คดีสำคัญ เช่น คดีนายพันที่ถูกประหารชีวิตไป แล้วก็คดีคนดังๆหลายคดี ซึ่งก็ไม่ได้ปลดเผา เป็นสำนวนตัวอย่าง ผมได้ไปเปิดดูสำนวนบางคดีซึ่งเป็นคดีเด็กที่ชี้ตัวจำเลยเห็นชัดเลย สมัยก่อนการถ่ายภาพสถานที่เกิดเหตุ หรือการทำแผนประกอบรับคำสารภาพเอาผู้เสียหายตัวจริงๆเลย ทุกวันนี้ใช้ตัวแทน แล้วมีอยู่ภาพหนึ่งเป็นภาพข่มขืนเด็กผู้หญิง แล้วเอาเด็กผู้ชายนอนแทนแล้วทำท่าข่มขืนก็ยังคงมีอยู่ในสำนวน คือสะท้อนให้เห็นว่าวิวัฒนาการในการทำสำนวนของเราสมัยก่อนเช่นการทำแผนใช้ผู้เสียหายจริง แล้วอีกอย่างหนึ่งคือ คลินิกให้คำปรึกษาสำหรับคดีที่ศาลปล่อยชั่วคราว ปกติการปล่อยชั่วคราวในศาลอาญามีระยะเวลา 48 วัน กับ 84 วัน ถ้าเราปล่อยไปจนกว่าพนักงานสอบสวนจะสอบสวนเสร็จ แล้วส่งอัยการบางที่ต้องใช้เวลาร่วม 3 เดือน โดยเฉพาะคดียาเสพติดปรากฏว่าเราให้ประกันไป คดีแรกยังไม่ฟ้องเลย คดีที่ 2

ก็มาอีกแล้วเป็นต้น ก็เลยทำเป็นคลินิกให้คำปรึกษา เช่น เกี่ยวกับปัญหายาเสพติด ปัญหาเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งตอนนี้ปรากฏว่าลูกค้าเยอะมาก อาสาสมัครที่ไปให้คำปรึกษาก็ทำไม่ไหว ซึ่งมีอยู่ประมาณ 5 ท่าน ซึ่งตรงนี้คิดว่าสถานีตำรวจก็น่าจะทำได้ เราก็กำหนดเงื่อนไขในการรับคำปรึกษา แนะนำ ซึ่งมีตัวอย่างมีผู้มารับคำปรึกษาแต่เช้า ถามว่ามาทำไมมาแต่เช้า เขาบอกว่ากลัวศาลถอนประกัน ซึ่งก็ได้ผล สามารถทำตามทีกล่าว บัลลังก์ไม่เพิ่ชญาหน้า พิพิธิภณท์ คลินิก ซึ่งก็เป็นกระบวนการที่ทดลองทำ

คุณนัยนา สุภาพิง : อยากเชิญชวนให้ไปชมความก้าวหน้าในกระบวนการยุติธรรม เป็นความคิดริเริ่ม ให้เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมทุกภาคส่วนมีความตระหนักด้านสิทธิมนุษยชนของผู้หญิงหรือคนยากจนที่ด้อยโอกาส ผู้ปฏิบัติที่มีความละเอียดอ่อน คำนึงถึงความแตกต่างโอกาสที่ไม่เท่าเทียมกันจะสามารถอำนวยความสะดวกที่เป็นธรรมชาติอย่างแท้จริงได้ สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความแตกต่างในเรื่องชนชั้น คนรวย คนที่มีความรู้มาก เดินขึ้นไปโรงพักโอกาสในการที่จะต่อสู้คดีมีมากกว่าคนยากคนจน ผู้หญิงหรือเด็กที่เป็นผู้เสียหายหรือจำเลย เดินขึ้นมาบนโรงพักพร้อมกับคู่กรณีที่มีฐานะ มีเงินไปจ่ายค่าทนายแพงๆ โอกาสในการต่อสู้คดีแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด กระบวนการยุติธรรมต้องเอื้ออำนวยกับคนที่ขาดโอกาสจึงจะทำให้เกิดความยุติธรรมได้

มีตัวอย่างที่สถานีตำรวจแห่งหนึ่งดิฉันพาเด็กผู้หญิงที่เป็นผู้เสียหายไปแจ้งความคดีข่มขืน มีตำรวจท่านหนึ่งปรารถนาดี เห็นเราเป็นผู้หญิงแล้วพาเด็กมาด้วย ก็รีบตะโกนบอกพนักงานสอบสวนด้วยเสียงอันดังว่าคดีข่มขืนสายตาทุกคนที่สถานีตำรวจ ก็หันมามอง ขนาดเราไม่ใช่คนถูกข่มขืนยังรู้สึกแย่ ผู้เสียหายจะรู้สึกอย่างไร เป็นความละเอียดอ่อนที่เราต้องคำนึงถึง เจตนาดีอาจส่งผลร้ายหรืออาจทำให้เกิดปัญหาขึ้นมาได้ ที่ศาลอาญารธนบุรี เวลาก้าวไปที่จะมีความรู้สึกต่างจากศาลอื่นที่ท่านเคยไป ไม่ว่าจะเป็น รพ. จนท.ประชาสามัคคี ตุรการ จะตระหนักถึงภาระหน้าที่ละเอียดอ่อนกับความต้องการของผู้หญิงหรือเด็ก เป็นแหล่งเรียนรู้อีกแหล่งหนึ่งในการทำความเข้าใจเรื่องความเสมอภาคหญิงชายในกระบวนการยุติธรรม

อันดับต่อไปขอเรียนเชิญ ผอ.อนุสรณ์ อินทร์กำแพง ผอ.สำนักงานส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย จากสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ผอ.เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลักดันให้เกิดการแก้ไขกฎหมาย ผลักดันนโยบายทำให้ผู้มีอำนาจตัดสินใจสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการร่างกฎหมาย หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายสำคัญของประเทศเห็นความสำคัญของประเด็นความเสมอภาคหญิงชาย การใช้งบประมาณใช้ทรัพยากรไปเพื่อประโยชน์กับประชาชนในเรื่องต่างๆ โดยเฉพาะเรื่องกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรมต้องคำนึงถึงว่าประชาชนผู้หญิงกับผู้ชายมีข้อจำกัด มีความแตกต่างมีความต้องการที่ไม่เหมือนกันอย่างไร การจัดสรรทรัพยากร งบประมาณ หรือการออกระเบียบกฎหมาย ต้องคำนึงถึงข้อแตกต่าง ไม่อย่างนั้นกฎหมายหรือระเบียบที่เราปรารถนาดีที่จะคุ้มครองสิทธิของประชาชนก็อาจจะละเมิด หรือทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมได้ ผอ.จะมีตัวอย่างให้เราเห็นว่าเมื่อโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ได้ริเริ่มให้ผู้หญิงมีโอกาสประกอบวิชาชีพตำรวจเคียงบ่าเคียงไหล่กับผู้ชาย แล้วยังมีข้อจำกัดที่เป็นปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานนั้นสำนักงานกิจการสตรีมีทรัพยากรที่จะสนับสนุนส่งเสริม หรือทำให้เกิดการพัฒนาาร่วมกันได้อย่างไร

คุณอนุสรณ์ อินทร์กำแพง : เรียนท่านผู้บริหาร คณาจารย์ นักเรียนนายร้อยตำรวจ และท่านผู้เกี่ยวข้องทุกท่านตามที่ท่านผู้ทรงคุณวุฒิได้อภิปรายไปแล้ว ทั้งท่านที่เป็นผู้ปฏิบัติและผู้มีคุณูปการต่อการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย ทำไมในกระบวนการส่งเสริมความเสมอภาคจึงคำนึงถึงผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย ถ้าเราติดตามปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมจะพบว่า สิ่งที่เราจะต้องแก้ไขให้เกิดความเสมอภาคเป็นเรื่องของการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน เรื่องของศักดิ์ศรีความเป็นคน ที่จะไม่ถูกละเมิดสิทธิ หรือเลือกปฏิบัติเพราะความเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย โดยที่ส่วนใหญ่ผู้หญิงจะเป็น

ฝ่ายถูกละเมิดหรือเลือกปฏิบัติ ในหน้าหนังสือพิมพ์จะพบข่าวเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ ที่ผู้หญิงได้รับผลกระทบมากมาย เช่น ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ทำให้มีการตราพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ซึ่งเจตนารมณ์สำคัญ ก็คือ ดูแลผู้หญิงที่มักถูกกระทำรุนแรงโดยคนใกล้ชิดในครอบครัว

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวมีที่มาจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ (สำนักงาน กสส.) ซึ่งจัดตั้งขึ้นเมื่อปี 2532 ในสังกัดสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี งานด้านสตรีและการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชายได้ดำเนินมาก่อนหน้านี้นานแล้ว แต่เป็นการทำงานโดยกลไกที่ไม่ถาวร เป็นไปตามความสนใจและนโยบายของรัฐบาลในการมอบหมายหน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรภาคเอกชนหน่วยใดหน่วยหนึ่งเป็นหน่วยงานหลัก เป็นช่วงๆ ไป งานจึงไม่ค่อยมีความต่อเนื่อง การกำหนดให้มีกลไกถาวร คือ หน่วยงานหลักไม่เปลี่ยนไปตามการเปลี่ยนแปลงของรัฐบาล เพื่อที่จะให้การทำงานเกิดผลอย่างจริงจัง ซึ่งสำนักงาน กสส. ได้มีส่วนในการผลักดันให้มีพนักงานสอบสวนหญิง โดยท่านอาจารย์สายสุรี จุติกุล ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสตรี เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการประสานกับกรมตำรวจในขณะนั้น ซึ่ง พ.ต.ท.หญิง ศิรประภา เป็น 1 ในพนักงานสอบสวนหญิงรุ่นแรก จำนวน 15 ท่าน และเป็นผู้ได้รับรางวัลในสาขาพนักงานสอบสวนหญิงดีเด่นคนแรกในปี 2550 ที่เริ่มมีการคัดเลือกรับรางวัลในงานวันสตรีสากลประจำปี

ก่อนที่กลไกด้านสตรีและการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชายจะย้ายมาสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จากผลการปฏิรูประบบราชการเมื่อปี 2545 ได้มีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2544 เห็นชอบตามที่สำนักงาน กสส. เสนอ ให้ทุกกระทรวง ทบวง กรมมอบหมายผู้บริหารตั้งแต่ระดับรองอธิบดีขึ้นไปสำหรับหน่วยงานระดับกรม และระดับรองปลัดกระทรวงขึ้นไปสำหรับหน่วยงานระดับกระทรวง ทำหน้าที่เป็นผู้บริหารด้านการเสริมสร้างบทบาทหญิงชาย (Chief Gender Equality Officers-CGEOs) และให้หน่วยงานระดับสำนัก / กอง ทำหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงานด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงและชาย (Gender Focal Points-GFP) ของหน่วยงานแต่ละระดับ เพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนการส่งเสริมบทบาทหญิงชายในหน่วยงานภาครัฐ และให้มีการจัดทำแผนแม่บทด้านการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย ซึ่งกำหนดกลยุทธ์หลักในการบูรณาการมิติหญิงชายในภารกิจหลักขององค์กรเพื่อลงสู่กลุ่มเป้าหมาย ในกลยุทธ์รองในการบูรณาการมิติหญิงชายในการสร้างความเสมอภาคระหว่างหญิงชายในองค์กร โดยในส่วนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติมีรองผู้บัญชาการฯ ฝ่ายบริหาร เป็น CGEO และกองกำลังพล เป็น GFP

การขับเคลื่อนการส่งเสริมความเสมอภาคของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งเปิดรับนักเรียนนายร้อยตำรวจหญิงนับเป็นนวัตกรรมและความก้าวหน้าที่น่าภาคภูมิใจ ซึ่งสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวได้รับเกียรติจากท่านผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยตำรวจ เชิญให้เข้าร่วมปฐมนิเทศนักเรียนใหม่ รวมทั้งได้ร่วมกับโรงเรียนนายร้อยตำรวจจัดการสัมมนาเชิงปฏิบัติการบุคลากรและนักเรียนนายร้อยตำรวจ เรื่อง ความเสมอภาคหญิงชาย เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับความเสมอภาคหญิงชาย แก่ผู้บริหาร คณาจารย์ และนักเรียนนายร้อยตำรวจชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 3 เมื่อวันที่ 2 - 3 กันยายน 2552 ณ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ ซึ่งจุดสำคัญในการทำงานร่วมกับโรงเรียนนายร้อยตำรวจ คือ การลงนามในบันทึกข้อตกลงระหว่างสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวกับโรงเรียนนายร้อยตำรวจว่าด้วยความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตร เรื่อง ความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย โดยให้ความสำคัญในการเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านความเสมอภาคหญิงชายให้กับบุคลากร และโดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนนายร้อยตำรวจ ซึ่งเป็นอนาคตของชาติที่ต้องออกไปทำงานกับประชาชนในฐานะผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ ต้องไม่เลือกปฏิบัติด้วยอคติทางเพศ จึงต้องมีความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานต่างๆ เช่น การส่งเสริมความเสมอภาคเป็นสิ่งจำเป็นในการคำนึงถึงปัญหา ความต้องการ และผสมผสานศักยภาพที่แตกต่างของหญิงและชายให้สังคมได้รับประโยชน์สูงสุด การพัฒนาประเทศมีความสมดุล และคุณภาพชีวิตที่ดีของประชากร ซึ่งผู้หญิงมีจำนวนมากกว่าผู้ชาย แต่กลับอยู่ใน

ฐานะรองอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นการเผชิญกับปัญหาอุปสรรคต่างๆ ตลอดจนบทบาทและการมีส่วนร่วม ซึ่งจะเห็นได้ชัดในวงการบริหารและการเมือง การก้าวไปสู่ตำแหน่งบริหารหรือตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้นไปโอกาสของผู้หญิงก็น้อยลง จึงเป็นเรื่องที่ต้องเข้าใจว่าการส่งเสริมความเสมอภาคมิใช่การเรียกร้องสิทธิของสตรี แต่เป็นการทำงานบนพื้นฐานของข้อเท็จจริง การที่มีข้อตกลงหรือกฎหมายระหว่างประเทศต่างๆ อาทิ อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นเนื่องจากประเทศต่างๆ มีปัญหาเหมือนกัน จึงเป็นประเด็นร่วม นำไปสู่การผลักดันให้มีพันธะสัญญาในระดับสากลที่ประเทศต่างๆ จะต้องปฏิบัติตามในฐานะที่เป็นภาคีหรือสมาชิกประชาคมระหว่างประเทศ จากข้อตกลงความร่วมมือระหว่างประเทศจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติในการแก้ไขปัญหา เพราะมีกระบวนการติดตามการดำเนินการ

จะเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ตั้งแต่ฉบับปี 2517 จนถึงฉบับปัจจุบัน ได้บัญญัติชัดเจนในเรื่องความเสมอภาคของหญิงและชาย และหน้าที่ของรัฐที่จะต้องส่งเสริมให้เกิดขึ้น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ก็ได้เน้นในเรื่องการส่งเสริมความเสมอภาค บทบาท การมีส่วนร่วมของผู้หญิง รวมทั้งนโยบายของรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2551 ในเรื่องการส่งเสริมความเสมอภาค การไม่เลือกปฏิบัติ การคุ้มครองการกระทำรุนแรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อสตรีและเด็ก ซึ่งในการแปลงกรอบทิศทางนโยบายสู่การปฏิบัติ จำเป็นต้องมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสาน เชื่อมโยงประเด็นปัญหา ทิศทางนโยบาย และการดำเนินการทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งสนับสนุนบทบาทของภาคส่วนต่างๆ ที่จะต้องช่วยกันผลักดันในเรื่องนี้ นั่นคือบทบาทของสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว โดยมีกระบวนการติดตาม ประเมินผล เพื่อนำไปรายงานในระดับประเทศและนานาชาติประว่า ไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ทำให้มีความสำคัญในเรื่องความเสมอภาค และมีความก้าวหน้าในเรื่องนี้ ซึ่งส่งผลต่อศักดิ์ศรีและภาพลักษณ์ของประเทศ

การทำงานร่วมกับโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ต่อไป คือ การทำให้บันทึกข้อตกลงฯ มีผลในทางปฏิบัติ โดยการจัดให้มีแผนปฏิบัติการ ซึ่งบันทึกข้อตกลงฯ จะเน้นในเรื่องของการสร้างองค์ความรู้ การจัดหลักสูตร E – Learning และการพัฒนาให้เรื่องความเสมอภาคหญิงชายเป็นวิชาหนึ่งในหลักสูตรการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยตำรวจ รวมทั้งกฎหมายต่างๆ ที่มีการแก้ไขเพื่อส่งเสริมความเสมอภาค และที่ทางโรงเรียนนายร้อยตำรวจ เสนอเกี่ยวกับการทำวิจัยเกี่ยวกับการสร้างเนื้อหาเรื่องความเสมอภาคในโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ซึ่งจะเป็นการบูรณาการบทบาทความสัมพันธ์หญิงชายเข้าสู่หลักสูตรการเรียนการสอนของโรงเรียนนายร้อยตำรวจอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้แก่นักเรียนนายร้อยตำรวจได้นำความรู้ไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานต่อไป

คุณนิยนา สุภาพ : ผอ.อนุสรณ์ฯ มีแผนงานที่จะทำกิจกรรมกับพวกเราที่นี้อย่างต่อเนื่อง ฉะนั้นนักศึกษาที่นั้งอยู่ในห้องนี้ ขอแสดงความยินดีด้วย เพราะว่าข้อมูลทั้งหมดจะเป็นส่วนหนึ่งของวิชาที่เรียนด้วยในแผนงานของสำนักงานกิจการสตรีจะร่วมกับ โรงเรียนนายร้อยตำรวจต่อไป การนำเสนอของ ผอ.อนุสรณ์เป็นข้อมูลที่แสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าของหลักสูตร โรงเรียนนายร้อยตำรวจ ที่ทันสมัย ทำให้เห็นว่าทำไมเราจึงต้องมาพูดถึงเรื่องความเสมอภาคทางเพศช่วงสุดท้ายนี้ เป็นช่วงแลกเปลี่ยนความเห็นท่านใดต้องการแสดงความคิดเห็นเชิญค่ะ

ดิฉันมีหนังสือเล่มหนึ่งเป็นงานวิจัยที่ อ.สมชาย ปรีชาศิลปกุล อาจารย์คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ท่านมีความกล้าหาญมาก ท่านศึกษาวิเคราะห์คำพิพากษาศาลฎีกาว่า เรื่องใดบ้างที่เป็นความผิดเกี่ยวกับเพศ และการวินิจฉัยข้อกฎหมายยังมีการเลือกปฏิบัติที่เกิดจากค่านิยม ทศนคติทางเพศที่มีมาตรฐานสองชั้น อาจารย์สมชายฯ วิเคราะห์ว่าคำพิพากษาศาลฎีกา หลายเรื่องสะท้อนให้เห็นว่าเรายังมีบรรทัดฐาน ด้านกฎหมายที่แตกต่างกันระหว่างหญิงชาย เช่น ผู้หญิงขายบริการทางเพศที่ถูกข่มขืนก็อาจจะถูกมองว่าไม่ได้ถูกข่มขืน ผู้หญิงที่เป็นแฟนกับผู้ชายแล้วเคยมีความสัมพันธ์กันมาก่อนแล้วต่อมาเลิกกัน แล้วมาแจ้งความว่าถูกอดีตคนรักข่มขืนก็อาจจะไม่มีคนเชื่อ ดังสุภาษิต

ที่ว่า วัวเคยคำ ม้าเคยขี่ ทำให้เห็นว่าผู้เสียหายในคดีข่มขืนไม่ได้รับการคุ้มครองจากกฎหมาย การศึกษาวิเคราะห์เรื่อง ความเสมอภาคทางเพศในคำพิพากษาศาลฎีกาถือว่าเป็นความกล้าหาญ และเป็นงานวิชาการที่มีประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจทุกคนที่จะไปปฏิบัติงานต่อไปในอนาคต และอีกเล่มลึทธิความเป็นคนของผู้หญิง ในหนังสือเล่มนี้จะบอกว่ามีกฎหมายของไทยฉบับใดบ้างที่ยังเลือกปฏิบัติระหว่างชายหญิง

นักเรียนนายร้อยตำรวจ จิรยุทธ เกียรติอมรกุล นักเรียนนายร้อยตำรวจชั้นปีที่ 2 : ถามว่า ถ้าจบไปแล้วเป็นพนักงานสอบสวน แล้วมีคดีเกี่ยวกับสามีภรรยาทะเลาะกัน ในปัจจุบันนี้ พ.ร.บ. ใดที่ให้อำนาจพนักงานสอบสวน หรือ มีวิธีปฏิบัติอย่างไรในการไกล่เกลี่ยคดี

คุณนัยนา สุภาพิ่ง : การไกล่เกลี่ยคดีที่คู่กรณีมีความสัมพันธ์ในครอบครัว ขอเชิญท่านวัชรินทร์ฯ ช่วยตอบคำถามด้วย

นายวัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล : เรื่องคดีความรุนแรงในครอบครัวเราได้เริ่มใช้กฎหมายในปี 2550 ขอเล่าประสบการณ์คือว่า ในศาลอาญาเราวางแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการพิจารณาคดีความรุนแรงในครอบครัว รวมทั้งกำหนดเงื่อนไขหลายประการ คือการพ้องฟ้อง หรือพ้องชั่งแต่ละครั้ง ถ้าหากปรากฏว่าเป็นการทำร้ายกันของบุคคลในครอบครัวจะต้องแจ้งข้อกล่าวหาตาม พ.ร.บ. คุ้มครองผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวด้วย ซึ่งก็ต้องออกแนวปฏิบัติ ตอนนี้อยู่ในศาลอาญาธนบุรีพนักงานส่วนใหญ่ก็ปฏิบัติตามนั้น แม้กระทั่งคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ เช่น พ่อข่มขืนลูก ผู้กำกับก็ให้พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหาตาม พ.ร.บ. คุ้มครองผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว หมายความว่ามีความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราผู้สืบสันดาน ซึ่งทางศาลอาญาธนบุรีได้วางแนวปฏิบัติ ถ้าหากเป็นคดีประเภทนี้ เช่น คำนุษย์ ความรุนแรงในครอบครัว ให้รายงานอธิบดีเป็นคนแรก และเราได้ออกแนวปฏิบัติหลังจากที่ได้ใช้แนวปฏิบัติมาหลายเดือนแล้ว ก็มีคดีประเภทนี้เกิดขึ้นหลายคดี คือก่อนหน้านั้น พนักงานสอบสวนไม่ได้แจ้งข้อกล่าวหา คือฟ้องทำร้ายร่างกายสาหัสแต่ไม่แจ้งฐานกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว เมื่อไม่แจ้งศาลก็ใช้มาตรการตามกฎหมายนี้ไม่ได้ ก็ว่าไปตาม ป.วิอาญา

หลังจากที่ออกแนวปฏิบัติก็มีการฟ้องคดีประเภทนี้เข้ามาซึ่งเราแยกสำนวนต่างหาก เป็นปกติเขียวและทุกคนจะต้องให้ความสนใจ คดีประเภทนี้ส่วนใหญ่จะรับสารภาพ ก็มีปฏิเสธเหมือนกัน เมื่อรับสารภาพ ปกติตาม มาตรา 297 ก็ไม่จำเป็นต้องสืบพยานก็ตัดสินเลย แต่เรามีแนวปฏิบัติว่าคดีประเภทนี้ฟ้องเข้ามา ไม่ว่าจะจำเลยจะปฏิเสธหรือรับสารภาพให้ส่งเข้าศูนย์ไกล่เกลี่ยคดีของศาลก่อน แล้วเจ้าหน้าที่ก็จะทำสำนวนไกล่เกลี่ยแล้วเสนอตั้งผู้ไกล่เกลี่ย ปกติเราก็แต่งตั้งผู้ประนีประนอมประจำศาล ตอนนี้มีผู้ขึ้นทะเบียน 48 คน คดีครอบครัวการไกล่เกลี่ยไม่ยุ่งเหมือนคดีแพ่งหรือคดีอาญา คดีครอบครัวเป็นเรื่องของจิตใจก็จำเป็นต้องมีคนที่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องครอบครัวพอสมควร ก็จะตั้งผู้ไกล่เกลี่ยที่มีประสบการณ์ เป็นผู้หญิงที่มีอายุ ผมได้เคยไปนั่งฟังการไกล่เกลี่ย ซึ่งตกลงกันไม่ได้ซักที

มีคดีหนึ่งเป็นคดีทำร้ายกัน ปรากฏว่าจำเลยกับผู้เสียหายเป็นสามีภรรยา มีลูกหนึ่งคน สาเหตุเพราะว่าสามีเข้าใจว่าภรรยาจะไปทุบรถเพราะทะเลาะกัน สามีก็กระชากตัวภรรยาไม่ให้ไปทุบรถ พอกระชากแล้วก็ล้มหัวฟาดพื้น นิ้วหัก ก็มาฟ้อง ในชั้นไกล่เกลี่ยรับสารภาพ ซึ่งคนที่ประกันตัวสามีก็คือภรยานั่นเอง ปรากฏว่าสาเหตุที่ทะเลาะกันเพราะสามีมีภรรยาแล้ว และลงทุนด้วยกัน เสร็จแล้วฝ่ายผู้เสียหายคงยื่นคำขาดว่าต้องหย่ากับภรรยาคนแรก แล้วมาอยู่กับภรรยาคนใหม่ แต่ยังไม่แยกธุรกิจกันกับภรรยาเก่า ภรรยาเลยระแวงว่าจะกลับไปหาภรรยาคนเก่า ก็ทำให้ทะเลาะกัน ภรรยาจะเอาลูกไปอยู่ต่างจังหวัด มีปัญหากันตลอด ถามว่าทำไมไม่แยกธุรกิจออกมา เขาบอกว่าลงทุนด้วยกันไม่มีเงินซื้อเครื่องจักรมันราคาแพง จึงต้องทำกับภรรยาคนเดิม ผมก็ให้ตกลงกันว่า ต่อไปไม่ให้สามีกลับบ้าน ดึก ภรรายาก็ไม่ต้องระแวง ตกลงกันประมาณ 4-5 ข้อ เสร็จแล้วก็ทำสัญญากัน แล้วให้มารายงานตัวกับผู้ไกล่เกลี่ย

2 เดือนต่อครั้ง

ต่อมาปรากฏว่าไปได้ไม่ถึง 2 อาทิตย์ ภรรยามาศาลอีก แจ้งเจ้าหน้าที่ว่าทะเลาะกันอีกแล้ว เมื่อผิดเงื่อนไขก็เรียกมาศาล พอมาคราวนี้จากการสอบถาม ภรรยาจะหย่าอย่างเดียว ฝ่ายชายบอกว่าครั้งหลังภรรยาจะมาทำร้ายเขา สามีจะแจ้งความตำรวจห้ามไว้ว่าอย่าแจ้งเลยจะเป็นอีกคดีหนึ่ง หลังจากตกลงกันแล้วกลับไปไม่ราบรื่น เมื่อฟังแล้วผู้หญิงไม่ยอมรับถ้าปล่อยไปก็ไม่มีประโยชน์ เลยใช้ มาตรา 10 ตาม พ.ร.บ.คุ้มครองฯ มีคำสั่งให้แยกกันอยู่ 6 เดือนโดยให้ 1.ให้จำเลยจ่ายค่าเช่าบ้าน 2. จ่ายค่ากินอยู่เดือนละ 4,000 บาท 3. จ่ายค่ารักษาพยาบาลฝากครรภ์ 4. ให้เยี่ยมลูกวันศุกร์ จาก ห้าโมงเย็นถึงสองทุ่ม วันอาทิตย์เต็มวัน 5. ให้ผู้เสียหายไปรับคำปรึกษาแนะนำที่โรงพยาบาลตากสินกับจิตแพทย์ ปรากฏว่าทุกวันนี้กลับไปอยู่ด้วยกันแล้ว ทั้งผมและหัวหน้าคณะช่วยกันทำเป็นกรณีตัวอย่างที่ทำได้ยาก แต่ก็ประสบผลสำเร็จ ถ้าถามว่าไกลเกลี่ยง่ายหรือไม่ ง่ายนะแต่ต้องมีเทคนิคและประสบการณ์พอสมควร ตอนนั้นก็ให้คู่กรณีเล่าปัญหาให้ฟัง ซึ่งต่างฝ่ายต่างก็โทษกัน ความเข้าใจไม่ตรงกัน พอจับประเด็นได้ก็พยายามดึงให้เข้าใจกัน คดีนี้จะตัดสินตอนสิ้นปี ผมคุยกับผู้พิพากษาว่าถ้าตัดสินรอลงอาญา ก็ให้มารับคำปรึกษาที่คลินิก ส่วนคดีอื่นๆ ก็ยากประมาณนี้ บางคดีก็ไม่ประสบผลสำเร็จ

คุณนัยนา สุภาพงษ์ : ตัวอย่างของท่านวัชรินทร์ฯ คือการบังคับใช้กฎหมาย พ.ร.บ.คุ้มครองผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งเป็นกฎหมายใหม่ เริ่มใช้ปี 2550 บุคลากรที่มีหน้าที่บังคับใช้กฎหมายจำนวนไม่น้อยที่ยังไม่ทราบว่ากฎหมายฉบับนี้ เมื่อสักครู่นี้เราได้ฟังท่านผู้พิพากษาวัชรินทร์ฯ เมื่อเริ่มต้นสอบสวนคดีนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ทราบว่า มีกฎหมายคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว อัยการก็ฟ้องเป็นคดีทำร้ายร่างกายอันตรายสาหัส แต่ท่านผู้พิพากษามีความรู้ ความเข้าใจคดีความรุนแรงในครอบครัว คู่กรณีเป็นคนในครอบครัวเดียวกัน โดยเฉพาะสามีภรรยา เราจะใช้กฎหมายอาญาโดยตรงไปตรงมานั้นไม่เพียงพอ เพราะมีความสัมพันธ์ที่ละเอียดอ่อน ท่านใช้ พ.ร.บ.คุ้มครองผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว เป็นเครื่องมือในการที่จะทำความเข้าใจ แต่ตำรวจไม่มีความรู้ ในประเด็นกฎหมายเหมือนกับผู้พิพากษา ตรงนี้ท่านมีข้อสังเกตอย่างไร คุณศรประภาฯ มีประสบการณ์ตรงนี้หรือไม่ เจ้าหน้าที่ตำรวจควรปฏิบัติอย่างไร เรียนถามค่ะ

พันตำรวจโทหญิง ศรประภา สุภารัตนโชติ : ในส่วนที่จังหวัดชลบุรี ตั้งแต่มีกฎหมายใช้ ก็มีหลายคดีแต่โดยปกติถ้ามีเรื่องทำร้ายร่างกายเราก็จะถือผลการวินิจฉัยของแพทย์ ในการที่เราจะแจ้งข้อหา แต่เจอปัญหาที่ว่าผลแพทย์มาช้า แต่วิธีการของเราจะเป็นที่ปรึกษาพนักงานสอบสวนในภาคด้วย เราจะให้คำแนะนำว่าจะให้ประชาสงเคราะห์จังหวัด ซึ่ง พ.ร.บ.คุ้มครองผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว ที่เริ่มใช้ 12 พ.ย. 2550 กำหนดว่าต้องมีผู้ที่เป็นเพื่อนอยู่ในระหว่างสอบสวน ปกติเราจะใช้พัฒนาสังคมจังหวัดเราไม่ใช้ญาติ เพราะถ้าใช้ญาติถ้าเขาตีกันเขาก็จะทิ้งคดี เราจึงใช้พัฒนาสังคมจังหวัดเข้าร่วมฟังคำให้การในชั้นสอบสวน เวลามีปัญหาให้เขาช่วยตามว่าเขาต้องการดำเนินคดีถึงชั้นตอนไหน จะสามารถใช้ในภาคสังคมได้ดี เช่น ประณีประนอม ถอนคำร้องทุกข์ เพราะในการรายงานถ้ามีการประสานชั้นตอนกับหน่วยงานภายนอกก็จะมีส่วนช่วยเราได้เยอะ

ในส่วนที่ว่าเราจะเชื่อตำรวจหรือศาลอยู่ที่กระบวนการ เรื่องความรุนแรงในครอบครัวตำรวจทำเองไม่ได้ถ้าเราไม่พึ่งองค์กรภายนอกที่เกี่ยวข้องตามกฎหมาย คดีจะค้างมีปัญหาทำให้ไม่ยอมรับคดี มีคดีสามีใส่ภรรยาออกจากบ้าน ลูกชายก็จะอยู่กับพ่อ เราก็จะแจ้งพัฒนาสังคมจังหวัด เราจะลงบันทึกประจำวันแล้วตรวจร่างกาย ซึ่งข้อหาอยู่ที่ผลของแพทย์ ถ้าเป็นมากก็ขึ้นศาลจังหวัด ถ้าเป็นเล็กน้อยก็ขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัว จะมีการให้ประกันตัว เราจะทำเป็นกรณีที่ว่าถ้าประกันตัวแล้วจะมีข้อกำหนดว่า ระหว่างพิจารณาคดีห้ามทำอะไรบ้าง หน่วยงานตำรวจหน่วยงานเดียวอาจจะมีการลดความเชื่อถือ ถ้าเขามาร่วมในคดีก็อาจทำให้คู่กรณีกลัว เกิดความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย ทำให้ไม่

ทะเลาะกันอีก อันนี้ก็แนะนำในสิ่งที่เคยได้ทำมา

คุณนัยนา สุภาพิ่ง : ไม่ทราบว่าคุณ ผอ.อนุสรณ์ มีอะไรเพิ่มเติมหรือไม่ คดีสามีภรรยาทำร้ายร่างกายไปแจ้งความ ตำรวจไล่กลับบ้าน คิดว่าดำเนินคดีไปก็เสียเวลา เจ้าหน้าที่ตำรวจยังมีทัศนคติว่า เรื่องครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัว ไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับ ซึ่งไม่ใช่เฉพาะตำรวจ หน่วยงานอื่นอีกหลายหน่วยงานก็เข้าใจแบบนี้ เป็นปัญหาในสังคมถึงขนาดต้องมี พ.ร.บ.คุ้มครองผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว สำนักงานกิจการสตรีฯ เป็นหน่วยงานหลักที่ผลักดันกฎหมายฉบับนี้ จำเป็นต้องนำ พ.ร.บ.คุ้มครองผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว มาเป็นเครื่องมือในการเยียวยา แก้ไขปัญหา เพื่อคุ้มครองบุคคลในครอบครัว

ตัวอย่างของท่านวัชรินทร์ฯ คดีที่ประชาชนทั่วไปทำร้ายร่างกายจนถูกตำรวจฟ้องคดี ถ้าไม่ใช่บุคคลในครอบครัวเดียวกัน ตำรวจตั้งข้อหาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 297 จึงจำเป็นต้องมี พ.ร.บ.คุ้มครองผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว ขึ้นมาเพื่อคุ้มครองบุคคลที่อยู่ในครอบครัวเดียวกัน ซึ่งต้องได้รับความรักเอาใจใส่ เอื้ออาทรซึ่งกันและกัน จะปล่อยปละละเลยไม่ได้ ต้องเอื้อมมือเข้าไปปกป้องคุ้มครองเพื่อให้เกิดการคุ้มครองดูแลสวัสดิภาพของ คนในครอบครัว ปัญหาในครอบครัวเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน ต้องใช้กฎหมายที่คำนึงถึงความเป็นมนุษย์มากกว่าตามตัวหนังสือ เพราะฉะนั้น พ.ร.บ.คุ้มครองผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว คือเครื่องมือที่จะทำให้เกิดความเป็นธรรมกับบุคคลในครอบครัว ดังที่มีคนเขียนคำถามมาสอบถามว่าความเสมอภาคคืออะไร ตัวอย่างนี้เป็นคำตอบได้เหมือนกัน แต่จะให้ ผอ.อนุสรณ์ฯ ขยายความว่าความเสมอภาคคืออะไร ขอเชิญ ผอ.อนุสรณ์ฯ

คุณอนุสรณ์ อินทร์กำแพง : ความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย คืออะไร จะต้องปฏิบัติต่อหญิงและชายเหมือนกัน ทุกเรื่องหรือไม่จึงจะเรียกว่าความเสมอภาค ให้ลองดูภาพนกกระทากับสุนัขจิ้งจอก นกกระทาสสามารถกินอาหารจาก ภาชนะที่มีปากทรงกลม เล็ก ยาว ก็ได้สบายเนื่องจากปากยาว แต่สุนัขจิ้งจอกกินไม่ได้ ในขณะที่สุนัขจิ้งจอกกิน อาหารในภาชนะชามปากกว้างได้อย่างสบาย แต่นกกระทากินได้ไม่สะดวก ซึ่งสื่อให้เห็นว่าความเสมอภาคกันอย่าง เกรตกรที่มีอะไรที่เหมือนกันแต่อาจจะไม่เหมาะสมกับอีกฝ่ายหนึ่ง ความเสมอภาคที่แท้จริงไม่ใช่ความเหมือนกัน หรือเท่ากัน แต่หมายถึงการคำนึงถึงในปัญหาและความต้องการที่แตกต่างกันเพื่อนำไปสู่ผลที่เสมอภาคกัน ตัวอย่างเช่น ในแต่ละเดือนภาวะไม่ปกติของผู้หญิงจะเกิดขึ้น แต่ผู้ชายไม่มี ซึ่งบางทีมีอาการปวดท้อง ถ้าบังคับให้ทำกิจกรรม เหมือนกับผู้ชายในขณะที่ปวดท้อง ถือว่าไม่ส่งเสริมความเสมอภาค เพราะไม่คำนึงถึงความแตกต่างด้านสรีระของ เพศหญิงและชาย หรือกรณีสมมุติ หน่วยงานในจังหวัดแห่งหนึ่ง ตั้งอยู่ห่างไกล หัวหน้าสำนักงานซึ่งเป็นผู้ชายออก คำสั่งให้ผู้หญิงและผู้ชายต้องอยู่เวรตอนกลางคืนเหมือนกัน โดยอ้างว่าเมื่อผู้หญิงกับผู้ชายเสมอภาคกันแล้ว ผู้ชายอยู่ ได้ผู้หญิงก็ต้องอยู่ได้เช่นกัน โดยไม่คำนึงถึงสภาพปัญหาในปัจจุบันว่า หากผู้หญิงอยู่ในที่เปลี่ยวคนเดียวจะเสี่ยงต่อการ เกิดอันตรายอะไรบ้าง เป้าหมายของความเสมอภาคคือ จะทำอะไรให้มนุษย์หญิงและชายมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความ ปลอดภัย ในความเป็นหญิงชาย โดยผสมผสานในสิ่งที่เพศหนึ่งทำไม่ได้แต่อีกเพศหนึ่งทำได้ เช่น ในองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นมีผู้หญิงเป็นนายก ประธานสภา หรือแม้แต่สมาชิกในสัดส่วนที่น้อยมาก เพราะสังคมยังไม่ให้การยอมรับผู้ หญิง โดยเชื่อว่าการเมืองต้องเป็นเรื่องของผู้ชาย ปัจจุบันผู้หญิงจำนวนมากมีการศึกษา มีความสามารถแต่ไม่ได้ รับการสนับสนุน ซึ่งมีผลจากการวิจัยว่า ถ้าผู้หญิงเข้าไปเล่นการเมืองจะลดความรุนแรงลง และสามารถทำประโยชน์ ได้มาก เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยที่บริการดูแลคุณภาพชีวิต เด็ก สตรี ผู้ด้อยโอกาส คนชรา ซึ่งผู้หญิงมีความถนัดอยู่แล้ว แต่ผู้ชายและผู้หญิงด้วยกันเองก็ยังไม่มั่นใจในผู้หญิง และทำตามที่เคยทำมาในอดีต คือ ยังเลือกแต่ผู้ชาย โดยไม่มองถึงความแตกต่าง และศักยภาพที่แต่ละเพศสามารถนำมาสู่การพัฒนาให้อยู่ด้วย กันอย่างปรองดอง สมดุล สามัคคี และสันติสุข ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายระดับโลก คือ ความเสมอภาค การ

พัฒนา และสันติภาพ

คุณนัยนา สุภาพิ่ง : ท่านผู้เข้าสัมภาษณ์มีคำถามอีกหรือไม่

พันตำรวจตรีหญิง โอนมา โรจนางษ์ : ดิฉัน พันตำรวจตรีหญิง โอนมา โรจนางษ์ อาจารย์คณะสังคมศาสตร์ จากการศึกษาของวิทยากรทุกท่าน ขอถามท่านศิรประภาฯ ว่าในฐานะที่เราเป็นอาจารย์คณะสังคมศาสตร์ ในส่วนที่เป็นเรื่องของกฎหมาย ก็มีคณะตำรวจศาสตร์ซึ่งเป็นทางด้านนิติศาสตร์ เขาก็ช่วยเหลือในเรื่องของกฎหมาย ความเสมอภาคเรียบร้อยแล้ว แต่ในแง่ของทางสังคมศาสตร์ซึ่งเราเป็นอาจารย์ที่เป็นแกนของการจัดเสวนาในวันนี้ เราอยากจะสอบถามท่านศิรประภา คือ นักเรียนนายร้อยตำรวจของเราที่จะจบไปเป็นพนักงานสอบสวน เป็นด่านแรก ของกระบวนการยุติธรรมคือตอนนี้เราได้เริ่มให้ความรู้ ไม่ว่าจะเป็นจิตวิทยา มนุษย์สัมพันธ์ ซึ่งเป็นวิชาของคณะเรา อยู่แล้ว เพื่อจะให้เห็นความเสมอภาคระหว่างชายและหญิง เราสอดแทรกและมีในวิชาการเรียนการสอนด้วย ตอนนี้เรามี นักเรียนนายร้อยตำรวจหญิง ซึ่งบรรยากาศการเรียนการสอนเปลี่ยนไปจากเดิมคือเราเริ่มให้นักเรียนมีการแสดง ความคิดเห็น เพราะเราไม่อยากจะให้มีการแข่งขันว่าพนักงานสอบสวนชายหรือหญิงดีกว่ากัน อยากจะขอประสบการณ์ ของท่าน ในฐานะที่ท่านเป็นพนักงานสอบสวนหญิงรุ่นแรก เราเชื่อว่านักเรียนชายหลายคนที่มีความรู้สึกที่ปฏิบัติต่อ หญิง บางคนอาจจะดีกว่าผู้หญิงด้วยซ้ำ อยากจะให้ชี้ให้เห็นว่าจุดไหนที่ผู้หญิงยังขาด นักเรียนหญิงอาจเครียด คิด ว่าพนักงานสอบสวนหญิงต้องเครียด ทำอย่างไรจึงจะชนะกับความเครียดที่จะเกิดขึ้นจากการเป็นพนักงานสอบสวน แล้วนักเรียนนายร้อยตำรวจชายสิ่งใดที่ยังขาดอยู่ ถ้าเป็นเรื่องการพูดจา นักเรียนของเรารุ่นใหม่พูดจาไพเราะทุกคน เพราะมีการฝึก ซึ่งเราไม่อาจผลิต นักเรียนนายร้อยตำรวจหญิงไปครบทุกจังหวัด อย่างที่ท่านวิทยากรพูดว่าต้องวิ่ง ลอกไปในภาค บางทีเราอาจจะไม่สามารถเดินทางไปในทุกๆที่ได้ นักเรียนนายร้อยตำรวจชายทำอย่างไรจึงเป็นจุดที่ เหมาะว่าเขาปฏิบัติต่อจำเลยหรือที่เข้ามาในสายตำรวจของเรา อยากจะให้ชี้จุดที่เหมาะสมคือทำได้ทั้งชายและหญิง ใน แ่งของมนุษย์สัมพันธ์และจิตวิทยา จะได้ไปช่วยเน้นย้ำว่าต้องทำอย่างไรจึงจะชนะสิ่งเหล่านี้ให้งานเดินไปอย่างราบรื่น จะได้เป็นข้อมูลไปเล่าให้กับ นักเรียนนายร้อยตำรวจหญิงที่ไม่ได้มานั่งฟังในวันนี้

คุณนัยนา สุภาพิ่ง : ขอขอบคุณสำหรับคำถาม คำถามนี้เป็นคำถามที่ดี ขอเชิญคุณศิรประภาฯ

พันตำรวจโทหญิง ศิรประภา สุภารัตน์โชติ : ขอขอบคุณอาจารย์ ที่ถามคำถามนี้ เป็นเทคนิคเอาตัวรอดมา 14 ปี จะเล่าให้ฟังถึงประสบการณ์ ครั้งแรกหลังจากไปรับคดี การปฏิบัติงานจริงมันเครียดมาก ตอนที่ไปทำงานคดีเรื่องของ ชาวบ้านฆ่ากัน หรือทำร้ายกัน ก็จะเข้ามา แม้กระทั่งทุกวินาทีที่เราทำงาน แม้นอกเวลางานความรู้สึกเหมือนเหตุการณ์ นั้นยังอยู่กับเราตลอด เช่นคดีกรรยาถูกสามีทำร้าย ก็รู้สึกสงสารผู้หญิง และการทำงานก็พบปัญหาหลายอย่าง แต่ สามารถบอกเทคนิคเอาตัวรอดมาถึงเวลา ณ ปัจจุบัน ในจุดหนึ่งถ้าน้องผู้หญิงเครียดที่เป็นพนักงานสอบสวนหญิง ในส่วนของสอบสวนผู้ชายก็อาจนำไปใช้ได้ ในส่วนตัวมุมมองมีจิตวิทยาในการทำงานเราต้องสร้างพื้นฐานที่ดีในตัว เรา คือจะใช้หลักศาสนา จะศาสนาใดก็ได้ที่สอนให้เป็นคนดี ก็คือจะใช้การปฏิบัติสมาธิตอนที่ต้องทำงานหนัก เดิม จบบริหาร แล้วจบนิติศาสตร์ และเข้ามาเป็นสอบสวนหญิง ระหว่างนั้นมีความกดดันเรื่องงานหนัก แทบไม่ได้นอน บางครั้งทานข้าวไปด้วยอีกมือก็พิมพ์ติดไปด้วย ใส่ชุดวอร์มนั่งทำงานจนนั่งหลังบนโต๊ะ ชีวิตพนักงานสอบสวนจะเป็น อย่างนี้ แล้วก็มีความตั้งใจในการทำงานมาก ทำให้เราหันมาศึกษาด้านธรรมะ และรู้ว่าศาสนาไหนก็สอนให้เป็นคนดี ทั้งหมด อย่างดิฉันเองนับถือศาสนาพุทธ ก็หันมาปฏิบัติธรรม เดิมทีบอกว่าจบนิติศาสตร์ ตอนหลังระหว่างอยู่พักยา งานไม่น้อย ตอนอยู่บางนาก็หนัก พักยาก็ไม่ไชยาเสพติดธรรมดา การฆ่ากันก็ไม่ไช่เรื่องธรรมดา มันหนักกว่าใน

นครบาลมาก แต่สามารถเรียนจบเนติฯได้ คือจะบอกเป็นตัวอย่างว่า เรื่องความรู้นั้นก็จะต้องใช้ แล้วเรื่องธรรมะ ก็จะต้องเข้ามาเราจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ในการที่จะพัฒนาอยู่ตลอดเวลา จบมา 5 ปีปริญญา มี บริหาร นิติศาสตร์ เนติบัณฑิต ปริญญาโทรัฐศาสตร์ ปริญญาโทนิติศาสตร์ โดยที่ไม่ได้ใช้เวลามากในการดูหนังสือ ในการทำงานมันสามารถแบ่งได้ โดยที่เราปฏิบัติสมาธิ เราจะไม่ใช้เวลาในการพักผ่อนโดยการนอนหลับ แต่จะนั่งสมาธิแล้วพอตื่น จะมีพลังดูหนังสือต่อได้ มีแรงกายและจิตใจในการทำงาน เกิดสติปัญญาในการแก้ไข้ปัญหา นี่คือเทคนิคอย่างหนึ่ง มนุษย์เราเวลาเจอปัญหาเราไม่ได้แก้ปัญหาคด้วย โลก โกรธ หลง ถ้าเรามีทางธรรมะเข้ามา เราจะแก้ปัญหาคด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา เพราะกายเราที่เจ็บป่วยจะได้สารสุขเข้ามา แล้วเป็นคนทีออกกำลังกายด้วย วันหนึ่งออกกำลัง ไม่น้อยกว่าหนึ่งชั่วโมงสมัยอยู่พัทยา วิ่งทุกเย็นจากพัทยาเหนือไปพัทยาใต้ เตรียมพร้อมร่างกายตลอด แล้วก็ไขว่คว้าหาความรู้ แล้วเราก็มีการพัฒนาทางจิต คนเราเวลาเจ็บป่วยต้องไปหาหมอแต่ใจเราถ้าเราเครียดมีทุกข์การปฏิบัติสมาธิก็จะได้สารสุข สรุปรวมมาเป็นตัวเราคือต้องพร้อมทั้งร่างกายที่แข็งแรงด้วยการออกกำลังกายสม่ำเสมอ จิตใจที่แข็งแรง ด้วยการปฏิบัติทำสมาธิ สุดท้ายศึกษาหาความรู้อยู่ตลอดเวลา เป็นผู้ไขว่คว้าหาความรู้ตลอดเวลา อยากฝากน้องๆไว้ว่าจบแล้วให้เรียนไปตลอด การเรียนไม่ใช่ว่าต้องใช้เวลามาก นำสมาธิมาช่วยได้ นอกจากนั้นยังใช้แก้ปัญหาค คือก่อนตัดสินใจปัญหาใดๆ เราจะใช้การนั่งสมาธิแล้วเกิดสติปัญญา จากศีล สมาธิ ปัญญา ทำให้มีคำตอบทางแก้ปัญหาคที่ถูกต้องถูกวิธี เนติฯ ก็จบใน 2 ภาค ใช้เวลาระหว่างช่วงลาพักร้อนดูหนังสือปฏิบัติสมาธิด้วย ทำให้เรามีสุขภาพดี จิตใจที่ดี มีสติปัญญาในการแก้ไข้ปัญหา โรคภัยไม่ย้อนกลับมาหาตัวเรา ปัญหาทุกอย่างมองว่าเป็นแรงต่อสู้ให้เรา อันนี้คือเทคนิคง่ายๆเราสามารถแก้ไข้ปัญหาได้ทุกอย่ง อยากฝากถึงน้องๆ ทีกำลังเรียนอยู่ ไม่สายไปทีใครคิดจะสร้างความก้าวหน้าด้านความรู้ อย่าทิ้งการเรียนและการปฏิบัติทางศาสนาและทำสมาธิ

คุณอนุสรณ์ อินทร์กำแพง : การส่งเสริมความเสมอภาคแล้วสร้างผลลบ แรงกดดัน ความเครียดให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ใช่ความเสมอภาคที่แท้จริง นั่นหมายถึงจะเสมอภาคได้ ต้องไปด้วยกัน คิดด้วยกัน และอีกฝ่ายหนึ่งต้องเข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุน ส่งเสริม โดยการนำจุดดีของแต่ละฝ่ายมาใช้ประโยชน์ จึงไม่ใช่การเพิ่มภาระให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ในความเป็นมนุษย์ผู้หญิงและผู้ชายที่เหมือนๆ กัน ยกเว้นความแตกต่างด้านสรีระ สมอง คือ ส่วนที่สร้างสรรค์ จึงควรนำส่วนที่เด่นมาทำให้เกิดความเสมอภาคอย่างสร้างสรรค์ เป็นการพัฒนาทั้ง 2 ฝ่าย โดยไม่เป็นภาระของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

คุณนัยนา สุภาพิ่ง : ท่านผู้พิพากษาวัชรินทร์ฯ มีอะไรเพิ่มเติมไหมคะ

นายวัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล : คงไม่มีอะไรมาก แต่อยากให้อธิบายถึงเวลาเราทำงาน อย่าอินจนเกินไป อย่าเอาตัวเราเป็นเกณฑ์ซึ่งมันอาจจะรู้สึกผิดหวัง บางทีทำอะไรหลายๆอย่างที่เราทำแล้วไม่ประสบผลสำเร็จ ก็หมายความว่าทุกคดีเราต้องคิดว่าประชาชนทุกคนมีความเสมอภาคกันที่จะรับบริการจากเรา ไม่ว่าจะยากดีมีจน เพียงแต่ว่าปัญหาสำคัญด้านแรกของตำรวจจะประสบปัญหาที่ว่า เขายังไม่ตัดสินใจอะไร ใช้อารมณ์เป็นหลัก เช่นเวลาทะเลาะกันใหม่ๆ โกรธกันใหม่ๆ ความรู้สึกที่ยังโกรธแค้น พอเวลาอธิบายหรือเจอกับเราเขาอาจจะมึนงง ทีนี้จะทำอย่างไรเราจะต้องหนักแน่นพอสมควร ต้องเอาตัวเราออกมาพอสมควรแล้วก็ต้องใจเย็น ถ้าบางทีใจร้อนเราจะรู้สึกทำงานไม่ประสบผลสำเร็จ เห็นใจเพราะตำรวจเป็นด่านแรกของการยุติธรรมจริงๆ โดยเฉพาะ นักเรียนนายร้อยตำรวจชายที่กำลังจะจบไปรับราชการ ปัจจุบันแสงสีเยอะแยะส่วนใหญ่จะหลงลืมเหล่านี้ โดยเฉพาะผู้ชายที่ออกไปต่างจังหวัดสาว ๆ ก็สนใจเยอะบางทีอาจจะทำสำนวนไม่ทัน เนื่องจากหลงลืมเหล่านั้น อาจโดนตั้งกรรมการสอบสวนวินัย หรือ

โดนตำหนิ เวลาออกไปก็ต้องจัดเวลาให้เป็น แบบที่ท่านศึรประภาฯ แนะนำ ท่านทำงานแต่ก็เรียนต่อได้เยอะ และเวลาออกกำลังกายก็ต้องมีด้วย เวลารับราชการส่วนใหญ่จะไม่คิดออกกำลังกายจะตีหมกเป็นส่วนใหญ่ ก็ทำให้สุขภาพไม่ดี พอเครียดกับงานก็ทำให้ร่างกายไม่แข็งแรง ส่วนอื่นๆคงไม่มีอะไร ก็ไว้เพียงแค่นี้

คุณนัยนา สุภาพงษ์ : มีท่านใดต้องการสอบถามอะไรเพิ่มเติมหรือไม่

นักศึกษาปริญญาโท : ผมนักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรการบริหารงานตำรวจและงานยุติธรรม มารับฟังเกี่ยวกับเรื่องความเสมอภาคของผู้หญิงและผู้ชาย จากประสบการณ์ในการพิจารณาว่า สามัญกรยา หญิงถูกหรือชายถูก พิจารณาโดยผู้หญิงอย่างเดียวหรือไม่ หรือผู้ชายร่วมพิจารณาด้วย ในการตัดสินใช้ความรู้สึกของผู้หญิงตัดสินผู้หญิงใช่หรือไม่ ซึ่งได้ฟังเรื่องสิทธิมนุษยชนในการตัดสินเอาความรู้สึกของเราเข้าเป็นของผู้เสียหายหรือไม่ เวลาตัดสินผู้หญิงก็ผิดพลาด อันนี้เป็นประสบการณ์อย่างหนึ่ง แม้แต่การสืบสวนก็เป็นผู้หญิงไม่ใช่ผู้ชาย กรณีสามัญกรยา ขอทราบละเอียด

นายวัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล : คิดว่าไม่ใช่ เพราะว่าสมมุติฐานมองคล้ายๆอาจเป็นอคติทางเพศ คือถ้าเป็นผู้หญิง แนวโน้มที่จะให้ความเห็นในลักษณะที่เป็นประโยชน์กับผู้หญิง

คุณนัยนา สุภาพงษ์ : คดีความรุนแรงในครอบครัวมักมองว่าผู้หญิงเป็นฝ่ายถูกกระทำ แล้วผู้ชายเป็นฝ่ายกระทำ แนวการพิจารณาคดีมักจะออกมาในแนวว่าต้องเห็นอกเห็นใจผู้หญิงหรือไม่

นายวัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล : ไม่จำเป็น ปกติมองในแง่อาญาก็ดูว่าความฉกรรจ์ของเหตุกระทำ เช่น บาดเจ็บสาหัสหรือไม่ ถ้าเป็นอาญาทั่วไปแล้วก็ดูว่าเคยรู้จักกันมาก่อนหรือไม่ มีประวัติหรือไม่ กรณีครอบครัวก็จะมองว่าปัญหาสาเหตุสำคัญเกิดจากอะไร อาจจะเกิดจากผู้หญิงก็ได้ ซึ่งตรงนี้บางคนอาจมองว่าไม่ใช่แต่จริงๆแล้วบางทีก็เป็นจุดเล็กน้อยที่ต้องค้นหาให้เจอ แล้วก็ให้เขาเข้าใจว่าอะไรคือปัญหาของเขา เวลาทะเลาะกันต่างฝ่ายก็ว่าตนเองถูก แต่ในขณะที่ไกลเกลี่ยก็ต้องให้ทุกฝ่ายพูดอย่างเต็มที่ ต้องบอกให้ชัดเจนว่าการพูดในเวทีนี้ไม่มีผลกับคดี พูดได้เต็มที่มืออะไรไม่เข้าใจกันก็พูดเต็มที่ บางทีเราให้เขาพูดกัน 2 คน เขาจะไม่พูด ต้องแยกกัน แต่จะไม่บอกว่าอีกฝ่ายพูดอะไร และให้เขาเห็นร่วมกันว่านี่คือปัญหาของเขา บางทีเขาไม่ยอมรับถ้าไม่ยอมรับเราก็ไม่พูดต่อ เราก็จะยึดวิธีการไกลเกลี่ยไปก่อน ถ้ายอมรับก็ให้เขาคิดว่าจะแก้ไขอย่างไรที่เห็นตรงกัน คือจะมีเทคนิคพอสมควร เรื่องความรุนแรงในครอบครัวแม้คดียาเสพติดที่ศาลอาญาธนบุรี ปกติการปรึกษาเราจะกำหนดเงื่อนไขให้เอาครอบครัวมาด้วย ปรากฏว่าส่วนใหญ่เกิดความรุนแรงในครอบครัวทั้งนั้น คดีทำร้ายพ่อแม่ไม่ให้เงินซื้อยาเสพติด ซึ่งมาตรงนี้เราคุยไปคุยมาก็รู้ว่านี่เป็นคดีความรุนแรงในครอบครัว ก็ได้คุยกันทั้งครอบครัวเลย ให้เขาปรับวิธีคิด เราไม่ได้แสดงว่าเราเห็นใจฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ใช่ออย่างนั้น ถ้าเป็นเช่นนั้นถือว่าเราอินในงาน ถ้าเราอินก็จะแก้ไขปัญหามาไม่ได้ เราต้องเอาตัวเราออกมาจากปัญหาของเขา

คุณนัยนา สุภาพงษ์ : วันนี้เป็นช่วงเวลาสั้นๆก็จริง เราได้มุมมองที่ทำให้เราได้ขบคิด เรื่องความเสมอภาคหญิงชาย โดยเฉพาะท่านทั้งหลายซึ่งอยู่ในสถาบันการศึกษา ที่จะออกไปรับใช้บ้านเมืองในฐานะผู้บังคับใช้กฎหมาย หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งในอดีตเป็นโลกของผู้ชาย วันนี้ โรงเรียนนายร้อยตำรวจมีความก้าวหน้า เปิดพื้นที่ให้กับผู้หญิงได้เข้ามาเรียนรู้ เพื่อพัฒนาตนเองไปเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ ไปรับใช้ประชาชน คำถามสุดท้าย เป็นคำถามสำคัญที่จะบอกว่าจุดดีของผู้หญิง หรือจุดดีของผู้ชาย ในการทำงานร่วมกัน ดิฉันคิดว่าที่ใดก็ตามถ้ามีเพศใดเพศหนึ่งมากเกินไป

จะพบว่าที่นั่นขาดอะไรอยู่ มีความไม่สมดุล ที่ผ่านมา โรงเรียนนายร้อยตำรวจ หรือสถาบันตำรวจมีผู้หญิงอยู่ในฝ่ายบริหารจัดการ ฝ่ายวิชาการ ภาพลักษณ์ของตำรวจ ส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย ไม่ได้หมายความว่า จะมีข้อบกพร่องหรือเป็นปัญหาทั้งหมด เพียงแต่ว่าในทุกๆเรื่อง ทุกๆอย่างเราทำงานเราต้องการความก้าวหน้า ต้องการความเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดีกว่า วันนี้ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ มีทิศทางในการพัฒนา ค้นพบสิ่งที่ดีกว่า ในวันเก่าๆ 108 ปี ที่ผ่านมา ในปีที่ 109 , 110 และต่อไปในอนาคต ทิศทางในการที่จะสร้างสิ่งที่ดีกว่านั้นคือการเปิดพื้นที่ให้ผู้หญิงเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหรือสร้างสรรค์สถาบันผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ให้เป็นประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน ตรงจุดนี้ สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวก็มีพันธะสัญญา ข้อตกลงทำงานร่วมกับ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ ต่อไปในอนาคต ดังนั้นท่านผู้พิพากษา คุณศิริประภา ฯ ก็ยินดีถ้า โรงเรียนนายร้อยตำรวจ เห็นว่าเราจะมีประโยชน์ในการที่จะเรียนรู้และก็ทำความเข้าใจร่วมกันต่อไป

คำถามเรื่องจุดดีของผู้หญิงชาย เป็นคำถามที่ดีมาก ดิฉันมีข้อสังเกตกับคำว่า “ข้อดี” นั้นใช้อะไรเป็นตัวชี้วัดว่าอะไรคือ “ความดี” หรือ “ไม่ดี” เพราะพฤติกรรมการปฏิบัติของ “ผู้ชาย” กับ “ผู้หญิง” ในลักษณะเดียวกันแต่บรรทัดฐานของสังคม วัฒนธรรมประเพณีให้คุณค่าแตกต่างกัน เช่น “ผู้ชาย” เจ้าชู้ มีภรรยาหลายคนสังคมยอมรับได้ ไม่ชั่วร้ายถึงขนาดยอมรับไม่ได้ แต่ถ้า “ผู้หญิง” แต่งงานมาแล้ว 3 ครั้ง 3 คน แต่งงานแล้วหย่าเพราะสามีไม่รับผิดชอบ ต่อมาสามีใหม่อีก 2 คน สังคมก็อาจจะตัดสินว่า เป็นต้น เพราะฉะนั้นหากจะพิจารณาถึง “ข้อดี” ของ “ผู้หญิง”หรือ “ผู้ชาย” ต้องคำนึงถึงบรรทัดฐานที่นำมาใช้กำหนดว่าเป็น “ข้อดี” ด้วยว่ามาจากไหนใครเป็นผู้กำหนดกรอบ “ความดี” ที่ส่งทอดความเชื่อ ค่านิยมให้ยอมรับว่า เป็น “ข้อดี” นั้น ยุติธรรมเป็นธรรมกับคนทุกคนหรือไม่ คนรวยกับคนจน คนไทยพื้นราบกับชนเผ่าหรือเพศหญิง เพศชาย กะเทยประพฤติกรรมปฏิบัติเหมือนกัน ได้รับการยกย่องยอมรับเหมือนกันไหม? แต่ถ้าหากเปรียบเทียบกันโดยพิจารณาจากความแตกต่างทางเพศของ “หญิง”หรือ “ชาย” โดยคำนึงถึงการหล่อหลอมเลี้ยงดูหรือสรีระร่างกายที่แตกต่างกันตามธรรมชาติ ดิฉันมีเรื่องเล่า เมื่อหลายปีก่อน ดิฉันและท่านวัชรินทร์ฯ พลตำรวจโท ชัชวาลย์ สุขสมจิตร์ ท่านอัยการ คุณหมอมและท่านอื่นๆอีก 10 กว่าคนจากประเทศไทยไป อบรมเรื่องการสืบพยานที่ โรงเรียนนายร้อยตำรวจของนิวซีแลนด์ อาจารย์ชาวต่างชาติบอกเราว่า ให้ทุกคนหันซ้ายหรือหันขวาจับคู่กับเพื่อนที่นั่งข้างๆ และเล่าให้เพื่อนๆ ฟังว่าครั้งสุดท้ายที่คุณมีเพศสัมพันธ์ กับใครที่ไหน เมื่อไร มีรายละเอียดที่จำได้มากที่สุด ให้เวลาตั้งเป็นชั่วโมง ดิฉันคุยกับท่านชัชวาลย์ฯ และท่านวัชรินทร์ฯ เวลานั้นดิฉันมีประสบการณ์ช่วยเหลือคดีข่มขืนมาหลายสิบคดี คุณชัชวาลย์ฯ คงจะทำมาเป็นร้อยคดี ดิฉัน คุณชัชวาลย์ฯ ก็อีกอีกท่านวัชรินทร์ก็อีกอีก ต่างคนต่างอีกอีก เราก็ค้นพบว่าที่เราเคยถามผู้เสียหายคดีข่มขืนมาเป็น 10 ๆ คดี ไม่ได้รู้สึกถึงปัญหาความอึดอัดคับข้องใจของผู้เสียหายมากเท่ากับชั่วโมงนั้น อาจารย์ฝรั่งบอกให้คุณ ให้เขียนรายละเอียดให้หมดว่า ผ่าปฐุที่นอนสีอะไร ใส่กางเกงในสีอะไร ชุดนอนสีอะไร รวมเพศทำไหน รู้สึกอย่างไร ดิฉันกับท่านวัชรินทร์ พล.ต.ท.ชัชวาลย์ รู้จักกันมาหลายปีคุ้นเคยกันก่อนไปอบรม รู้สึกอึดอัดคับข้องใจมากเพียงใดก็ไม่เท่ากับความอึดอัดของผู้เสียหายลองนึกดูว่าผู้หญิงที่มาแจ้งความคดีข่มขืนจะรู้สึกอย่างไรที่ต้องมาเล่าให้เราฟัง

คดีที่มีความละเอียดอ่อนในลักษณะนี้ ผู้หญิงด้วยกัน สามารถที่จะรับฟังสิ่งที่มีความละเอียดอ่อนหรือลักษณะเฉพาะแบบนี้ได้ดีกว่าผู้ชาย แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าผู้หญิงทุกคนจะทำได้ดีกว่าผู้ชายเสมอไป ถ้าผู้หญิงคนนั้นใช้วิธีการแบบเดียวกับที่ผู้ชายที่ไม่เข้าใจทำมาก่อน แต่ผู้ชายหลายคนที่นั่งในห้องนี้เชื่อว่าท่านจบไปเป็นพนักงานสอบสวนจะนึกถึงชั่วโมงนี้ เวลาผู้หญิงมานั่งตรงหน้าแล้วแจ้งความคดีข่มขืน แล้วท่านจะมีความละเอียดอ่อนคำนึงถึงความอึดอัดของผู้หญิง เพราะฉะนั้นก็ขึ้นอยู่กับว่าท่านได้มีโอกาสเรียนรู้พัฒนาตัวเองและทำความเข้าใจ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างหญิงชายมากน้อยเพียงใด ความเป็นเพศอาจมองเพียงทางกายภาพที่ทำให้เราเปิดรับหรือทำให้รู้สึกสบายอกสบายใจในการเริ่มต้นพูดจากันหรือยิ้มให้กัน ในเบื้องต้นถ้าผู้หญิงไม่เข้าใจผู้หญิงด้วยกันบางที่ผู้ชายหลายคนที่ผ่านมากระบวนการเรียนรู้มาก็ทำได้ดีกว่า สรุปว่าใน 2 ชั่วโมงกว่า เราได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนามุมมองความเสมอภาค

ทางพิเศษระหว่างหญิงชายในแวดวงตำรวจอย่างไร เข้มข้น ดิฉันได้เรียนรู้จากวิทยากร และจากคำถามของทุกท่านที่ร่วมสัมมนา ก็ขอขอบคุณทุกท่านที่นั่งฟังมาจนถึงนาทีนี้

พิธีกร : ในนามของคณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ กราบขอบคุณท่านวิทยากรทุกท่านอย่างเป็นทางการอีกครั้งหนึ่ง ในโอกาสนี้ขอเชิญท่านรองผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยตำรวจ มอบของที่ระลึกแก่วิทยากร